

LIDER

**JU SREDNJA POLJOPRIVREDNA ŠKOLA U
BARU**

BROJ 7, MAJ, 2010. GODINE

Srednja poljoprivredna škola iz Bara nastavlja tradiciju prve poljoprivredne škole u Crnoj Gori, osnovane 1875. godine u Danilovgradu koja se zvala "Knjaževskacmogorskazemljodjelska škola".

Nakon nekoliko prekida u radu i preseljenja u druge gradove Crne Gore, početkom 1933. godine, škola nastavlja rad u Baru, pod nazivom Specijalna poljoprivredna škola za južne kulture "Topolica". Od tada pa do danas škola djeluje u kontinuitetu.

Od brojnih priznanja koje su učenici i radnici škole dobili u proteklom periodu najznačajnija su: Republička nagrada u oblasti obrazovanja "Oktaih" za 1995. godinu, Orden zasluga za narod sa srebrnim zracima za naročite zasluge u stručnom obrazovanju kadrova i doprinos unapređivanju poljoprivrede matičnog područja, Nagrada oslobađenja Bara sa ostvarene rezultate u obrazovanju kadrova poljoprivredne struke i Zlatna plaketa Zadrugnog saveza Jugoslavije u znak priznanja za izuzetan doprinos razvoju poljoprivrede i šumarstva.

Škola obavlja obrazovnu djelatnost u sljedećim područjima rada: poljoprivreda, veferina, proizvodnja i prerada hrane, pomorski saobraćaj, mašinstvo i obrada metala i lične usluge.

Svoju djelatnost škola obavlja u objektu sagrađenom poslije razornog zemljotresa 1979.god. gdje je sjedište uprave, a u blizini je nastavno-proizvodni objekat za realizaciju sadržaja praktične nastave i profesionalne prakse.

Škola na osnovu dosadašnjih, ostvarenih rezultata, ocjena stručnih organa, estetskog enterijerskog uređenja i dr. spada u kategoriju solidnih.

Srednja poljoprivredna škola u Baru, posljednjih godina bilježi napredak na planu kontinuirane edukacije nastavnog kadra – u ovoj školskoj godini organizovano je više akreditovanih seminara a mnogo je urađeno i na planu opremanosti prostora i uslova za izvođenje praktične nastave. Savremena tehnologija omogućava implementaciju novih nastavnih sadržaja i planova kao i inovativnih metoda, koje za cilj imaju stavljanje učenika u centar obrazovnog procesa, podstičući njegovu kreativnost i samoinicijativnost. Ito i jeste prioritetni cilj naše škole. Rezultati u radu, naročito oni na planu izuzetno efektivnih vannastavnih aktivnosti, svjedoče da smo na dobrom putu samoaktualizacije i ostvarivanja savremenih edukovno-pedagoških ciljeva.

**PREDLOG OBRAZOVNIH PROFILA
JU SREDNJE POLJOPRIVREDNE ŠKOLE - BAR,
ZA ŠKOLSKU 2010/11.GODINU**

**I PODRUČJE RADA: POLJOPRIVREDA, PROIZVODNJA I PRERADA
HRANE**

IV STEPEN STRUČNOSTI

K.b.	Profil	Br. odjeljenja	Br. učenika
1.	Poljoprivredni tehničar	1	30
2.	Veterinarski tehničar	1	30
3.	Prehrambeni tehničar	1	30
4.	Tehničar hortikulture	1	30

III STEPEN STRUČNOSTI

1.	Voćar, vinogradar-ratar, pčevar	1	15+15
2.	Pekar-pastir	1	15+15

II PODRUČJE RADA: SAOBRAĆAJ

IV STEPEN STRUČNOSTI

1.	Brodarski tehničar	1	30
2.	Kadeti nautičke struke	1	30
3.	Špeditorsko - agencijski i carinski tehničar	1	~ 30

III PODRUČJE RADA: MAŠINSTVO I OBRADA METALA

IV STEPEN STRUČNOSTI

1.	Automobilističar	1	30
----	------------------	---	----

Končan predlog obrazovnih profila predstavlja školski odbor JU Srednje poljoprivredne škole u Baru do 20.05.2010.godine dostavlja ga Ministarstvu prosvjete i nauke Crne Gore.

SADRŽAJ

2	Kolektiv Predlog obrazovnih profila	19	Regata u Kotoru: Priča u slici
3	Sadržaj Riječ urednika, Redakcija	20	Ishrana: Aditivi u službi hrane
4	Riječ direktora Se prošlogodišnje proslave Dana škole	21	Debeli ali srećni: Veliki odmor za mali želudac
5	Riječ pedagoga: Disciplina na času	22	Literarni kutak: Rekli su o prijateljstvu, Naši đaci o prijateljstvu
6	Novosti u školi: Inovacije i seminari u našoj školi, šk.2009/10 godine	23	Literarni kutak: Zašto sam te zavoljela Ne mogu drugačije da ćutim
7		24	Literarni kutak: Rana Biser u blatu
8	Šah iz ugla pedagogije: Džentlmen na bojnopolju	25	Školske pričalice: Internacionalno takmičenje u debati "BIH open" Svi mi koji ne damo da nas ubije prejaka riječ
9	Šahovska priča: Šah - više od igre	26	Rječiti stihovi: Recitatori i glumci ponos naše škole
10	Esej: Ljudi na mjesecu	27	
11		28	Telefoni u školi: Telefon - moj najbolji prijatelj
12	Iz struke: Jabukov cvjetotjed, Blavor-zmija gušter, Ljudi se dijele na one koji vole gekone i one koji ih ne poznaju	29	Dejan Lalić: Priča iz školske kuhinje Zakuvavanje
13	Dom učenika: Dom učenika "Dušan Marović" Bar	30	Intervju: Grupa Grim Misli! svojom glavom
14	Školska ekonomija: Teorijsko praktično i korisno	31	Tabu tema: Moderni svijet - za dva Adama, Crna Gora za - junake
15	Praktična nastava: Iskustva praktične nastave	32	Informatika: FAQ - najčešće postavljena pitanje Značenje nekih izraza ICT
16	Intervju Božo Bulatović: Matematika keč, maternji 4!!!	33	Informatika: Već dugo išćukujem jednu malu
17	Brodmašinski kabinet: Radni i prostorni ugođaji	34	English corner: Fun Pages
18	Regata u Kotoru: Entuzijazam i volja - dobitnička kombinacija	35	English corner: Cartoon

Riječ urednika

Proljeće i praznici! Vjerski, državni i školski! Skidamo monotoniju sa lica, zimske krpe sa bedara i njedara, uskačemo u vedar osmijeh, stvaralačku energiju i koristimo najmoćnije oružje koje posjedujemo - MLADOST I ŠKOLSKE DANE! Proljeće nam je, pored sunca, koje smo iščekivali kao najdragocjeniji dar, donijelo i produžen period dnevne svjetlosti, otvorene bašte i ugodne šetnje pored mora, vegetaciju koja zelenim probija sljepoočnice i golica, nekoga po tabanima, nekog po stomaku a nekog po glavil! Nekoga sljepoočnice bole od ljepote i dokolice a nekoga od učenja i razmišljanja o četvrtom, finalnom klasifikacionom periodu koji je pred nama! Kraj školske godine je - ne sutra - DANAS! Zato, knjige koje su vam u zapećcima, kod drugara iz drugih odjeljenja, starije sestre, mlađeg brata, pravo na prolječno sunce - pa u pametne glave! Vi, romantične dame, koje udžbenike držite pod jastucima- za sreću, jer su vam kazali da tako znanje samo ušeta u glavu, zažmurite za čas na vaše simpatije, mladalačke strepnje i radovanja, ugasite kompjutere i televizore! Ugasite, makar tri sata dnevno, lijepo vrijeme i provedite ga radno kako bi maturske večeri, raspust i ljeto dočekali bezbrižni i posnosni što smo dio baš Poljoprivredne škole, koja se ove godine ima čime pohvaliti!

O ovogodišnjim dešavanjima čitajte na stranicama Vašeg časopisa i budite dobri - da se dogodine hvalimo i Vama!

Vanja Lazarevski, prof.

List „LIDER“

Broj 7 - maj, 2010.godine

Izdaje: JU "Srednja poljoprivredna škola" Bar.
Za izdavača: *mr.Miloje Knežević*, direktor škole

Urednik : *Vanja Lazarevski, prof.*

Redakcija profesora: *Milanka Okuka, Vučko Asović, Marija Šušter, Vlatka Gažević, Merima Đukić, Smilja Vukićević, Ivana Kovač, Snežana Tomić, Zvonko Mijatović, Tanja Kragulj, Neđeljko Knežević, Miloje Knežević, Svetlana Đuričković, Božidar Ičević, Nikola Dabanović, Vanja Lazarevski*

Redakcija učenika: *Emilija Grgurević, Tihomir Radonjić, Edina Gurzaković, Jelena Dević, Elvina Suljević, Svetlana Gajović, Adnan Kurpejović, Miloš Bjelobrковиć, Tatjana Sjekloća, Aleksandra Bukumirić, Vuk Vukoslavčević, Veljko Mikić, Dražen Perković, Roberto Brunetti, Obrad Vitošević, Marijana Kaprivića, Milena Popović, Slavko Gvozdrenović*

Naslovna i zadnja strana: *Veljko Mikić, Roberto Brunetti, Zvonko Mijatović*

Computer design: *Zvonko Mijatović, d.i.e.*

Štampa: MINS Knežević Nikšić

Tiraž : 500

Riječ direktora

Napredak naše škole, na formativnom, formalnom planu, u strukturno-kadrovskom, nastavnom, prostorno-enterijerskom i svakom drugom smislu, u skladu je sa aktuelnom Reformom srednjeg obrazovanja. Strategija razvoja obrazovanja i implementacija postavijenih ciljeva za period 2010-2014, predstavlja logičan slijed reformama sprovedenim u periodu 2003-2004 i 2005-2009, kroz koji je definisan plan razvoja stručnog obrazovanja. Što je imperativ naše škole.

Dva su tipa kvalifikacija u CG obrazovnom sistemu: stepen stručne spremlje i stručne kvalifikacije, pri čemu stručno obrazovanje podrazumjeva: niže, 2 god. srednje,

3 ili 4 god i više, 2 god. Svako je verifikovano polaganjem stručnog ispita i diplomom. Obrazovni programi rađe se na osnovu jednog ili više standarda zanimanja, po metodologiji koja je usvojena na nacionalnom nivou. Programe razmatraju stručni aktivni i Komisija za kurikulum, usvaja Šavjet za stručno obrazovanje i proglašava Ministarstvo prosvjete i nauke

Kada je u pitanju poslovanje Srednje poljoprivredne škole u Baru, ona, svakako, planiranim katalogom zanimanja, na umu ima aktuelni razvoj stručnog obrazovanja i njegova primjena u lokalnoj zajednici, kao i razvijanje formalnog i neformalnog, cjeloživotnog učenja.

Vizija naše škole je: angažovano graditi i izgraditi sistem kvalitetnog sličenja, prenošenja i usvajanja znanja u kome će

stručno obrazovanje, kao ključni faktor ekonomskog i društvenog razvoja biti dostupno, fleksibilno i upotrebljivo, kako na nacionalnom - državnom nivou tako i na trasi integracijskih procesa. Škola pokazuje tendenciju promjene imena u Srednja stručna škola, kao i tendenciju teritorijalnog izmještanja, što nije nepoznanica ni novina u njenoj dugoj tradiciji.

Naša škola ispunjava uslove za izvođenje savremene nastave, raspolaže modernom opremljenim učionicama i ima visokouslovne mogućnosti za realizovanje prakse. Savremena nastava prevazilazi pristup ex katedra, bazirana je na radu u grupi, vannastavnim aktivnostima i edukaciji, kako dačkog tako i nastavnog kadra. Nastavnik postaje neko ko čai učenike da učel Teži se znanju koje omogućava i predviđa cjeloživotno učenje.

U tom smislu, Srednja poljoprivredna škola, obrazujući stručne kadrove, daje svoj doprinos održivom privrednom rastu i većoj socijalnoj koheziji, odgovarajući na zadatak prilagođavanja sistema obrazovanja- aktuelnim društvenim potrebama.

Podsticanje međunarodne saradnje, takođe je predviđeno strategijom razvoja do 2014. god. a u tom smislu naša škola dala je svoj doprinos organizacijom i učelšćem u različitim seminarima i treninzima kao i učelšćem u više regionalnih projekata.

Opšti zakon o vaspitanju i obrazovanju dijeli nadležnosti na Upravu škole, Direktora, kao pedagoškog rukovodioca, Školski odbor, Šavjet roditelja a od velikog su značaja i pojedinačna angažovanja svih predavača, koja moraju biti u skladu sa zahtjevima modernog obrazovnog sistema i zacrtanih reformi u obrazovanju.

Direktor, *mr Miroslav Knežević*

Sa prošlogodišnje proslave Dana škole - dodjela nagrada najboljim đacima

DISCIPLINA NA ČASU

Disciplina je pedagoška pojava koja postoji od kada i vaspitanje, ali je u stalnoj transformaciji. Međutim, njene osnovne karakteristike i namjere ostale su iste. Disciplina je red potreban u učionici da bi učenici djelotvorno učili. Za disciplinu je najvažnije imati na umu da je za postizanje potrebnog reda važnija sposobnost djelotvornog poučavanja nego odnos nastavnika prema učenikovo neposlušnosti. Da li se može reći da je postojeća (ne)disciplina učenika u mnogim školama posljedica odnosa u društvu, posljedica organizacije nastave, izraz susreta osobina nastavnika i učenika i nužna forma njihove komunikacije, posljedica vaspitanja koje učenik donosi iz porodice?!

Jedno je sigurno, ako je nastavna aktivnost dobro isplanirana i pripremljena, ako obrada nastavne jedinice podstiče i održava učeničku pažnju, njegovo interesovanje i učešće, ako su aktivnosti izazovne i pružaju realne izgleda za uspjeh, tada će se uspostaviti potreban red.

Uspješno poučavanje je temelj za uspostavljanje discipline

Priroda učenikove neposlušnosti je uglavnom djetinjasta. Najčešće se manifestuje kao verbalna - brbljanje ili upadice, galama, dovikivanje - neverbalna - lupanje stolicama, neizvršavanje zadataka, bezrazložno odlazanje s mjesta, ometanje drugih učenika, kašnjenje na nastavu i sl.

Ovi se problemi mogu ublažiti dobrim poučavanjem ili dogovorenim pravilima o ponašanju kojih se učenici pridržavaju. Nažalost, česti su i ozbiljniji vidovi nediscipline, kao što su verbalna agresivnost, psovke, neprihvatanje autoriteta i fizičko nasrtanje na učenike i nastavnike. Oni će se pojaviti ako se dopusti da blaži vidovi nediscipline postanu dio svakodnevnice ili ako se učenici na taj način bore protiv teškoća s kojima se suočavaju u školi ili u životu. Dugotrajni umni rad, dosada, nemogućnost da se izvrši nastavna aktivnost, niska školska samosvijest i emocionalni problemi također su razlozi za nedisciplinu. Standard očekivanog ponašanja varira od nastavnika do nastavnika. Disciplina je uslovljena ponašanjem i očekivanjem kako nastavnika tako i učenika, te običaja koji se njeguje u toj školi. Dobro organizovan nastavni čas, utemeljen na uzajamnom poštovanju i razumijevanju svešće nedisciplinu na najmanju moguću mjeru.

Uputstva nastavniku

Pažnju usmjeriti na otkrivanje uzroka nediscipline. Pažljivo procijeniti kada se pozabaviti ličnim životom učenika. To će nastavnik zaključiti po neuobičajenom ponašanju učenika ili ako uobičajene tehnike postupanja s učenicima ne pokažu očekivane rezultate. Umješni nastavnici dobro čitaju poruke lica ili tona glasa i vide što je razlog učenikove zabrinutosti. Najozbiljniji oblici učenikove nediscipline javljaju se kada učenik osjeti da pažnja nastavnika nije saosjećajna i podsticajna, nego nametljivo prisilna. Znak upozorenja je kada je učenik često ljut ili napet, pa čak i tvrdi da ste ga uzeli na "pik" ili ste prema njemu "nepravedni". Sposobnost da se takav osjećaj razbije jako je važna u sprečavanju izbijanja ozbiljnih ispada.

Ključ za uspostavljanje dobre discipline na času je da učenici prihvate da nastavnik ima pravo da upravlja njihovim ponašanjem i napretkom u učenju. Nastavne aktivnosti se ne mogu realizovati u odjeljenju sa tridesetak učenika ako nastavnik nema autoritet da vrši nadzor, upravlja i usmjerava šta se događa i kada i kako se događa. Važno je zapamtiti da autoritet imate zato da biste organizovali njihovo učenje, a ne da vam posluži kao izvor moći. Status nastavnika, kompetentno poučavanje, organizacijski nadzor i uspješno rješavanje nediscipline su veoma važni za uspostavljanje autoriteta nastavnika u radu sa učenicima.

Piše: *Milanka Okuka, pedagog*

INOVACIJE I SEMINARI U NAŠOJ ŠKOLI, šk. 2009/2010.godina

Novosti u školi

Kulturna i javna djelatnost škole

- * 23.10.2009. god. odlazak profesora, predstavnika škole u Međunarodni pomorski trening centar „Azalea“ u Bijelu
- * Odlazak učenika i profesora u pozorište, Zetski dom na Cetinju, KIC i CNP u Podgorici
- * 29.10.2009. odlazak učenika trećeg i četvrtog razreda na Sajam investicija i preduzetništva u Budvu
- * 16. i 17.11.2009.god. u školi održano regionalno savjetovanje za profesore osnovnih škola na temu Inkluzivno obrazovanje
- * 17.-19.11.2009.godine, pod pokroviteljstvom Star-ap centra Bar, u školi održan Trening poslovnih vještina – koučing
- * 20.11.2009. godine održano regionalno savjetovanje Strategija stručnog obrazovanja u CG
- * 27. 11.2009. godine posjeta pjesnika i laureata susreta Pod Starom maslinom
- * 30. 11.2009. godine učešće profesora i učenika seminaru - radionicama u hotelu Princeza - Borba protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori
- * 01.12.2009. god. predavanje predstavnika Crvenog krsta na temu „Sida“
- * 02. 12.2009. god. Anketa NVO „Zid“ na temu Korišćenje igara na sreću
- * 26. i 27.01.2010. god. seminar - kurs Interna provjera sistema upravljanja kvalitetom - sertifikacija ISO 9001
- * 04.02.2010. god. počeo sa radom Debatni klub koji okuplja oko trideset učenika
- * 13.02.2010. god održan je seminar na temu Inkluzije u srednjem obrazovanju
- * 16.02.2010. god. obavljena vakcinacija učenika završnih razreda
- * Projekat inovacije u nastavnom procesu „Kreativna nastava“, autori: mlada i ambiciozna ekipa profesorica naše škole, koja je ušla u deset najboljih na nivou svih škola u Crnoj Gori
- * 20.02.2010. god. učešće učenika nautičke struke na međunarodnoj Regati pomorskih škola u Kotoru
- * Priprema ekipe učenika za učešće u opštinskom kvizu „Koliko poznaješ svoj grad“, kviz održan 29 aprila
- * 26.-28.02.2010.god. predstavnici Ministarstva prosvjete i nauke i Zavoda za školstvo održali trodnev-

ni seminar „Procjenjivanje i ocjenjivanje u nastavi“

- * Od 05.-09.03.2010.god. učenici i pedagog Vlatka Gažević učestvovali na internacionalnom takmičenju u debati „Open BiH“ na Jahorini
- * 08.03.2010. god. osoblje škole u hotelu „Korali“ u Sutormu bilo je dio nezaboravne zabavne večeri, upriličene povodom „Dana žena“
- * 09.04.2010-13.04.2010.-održano je takmičenje u debati
- * 11-04.2010.-13.05.2010. održan je turnir u malom fudbalu
- * 19.03.2010. godine Ivana Lukić, prof fizičkog vaspitanja uspješno položila Stručni ispit,
- * Janauar 2010. god. Jovanka Popović, prof. srpskoj jezika i kniževnosti otišla u zasluženu penziju

Opremanje škole

- » urađena i opremljena dva kabineta za pomorski saobraćaj: slušaona-2 sa 50 mjesta i slušaona-3 sa 20 mjesta
- » u kabineta-2 ugrađena elkreonska tabla
- » uveden aparat za biometrijsku kontrolu radnog vremena
- » detaljno uređen i saniran učionički i servisni školski prostor tokom avgusta i septembra
- » urađena kvalitetna hidroizolacija fiskulturne sale
- » postavljene klupe na galeriji za gledaoce u fiskulturnoj Sali
- » uređen novi zasadi maslina i iznivelisan teren u školskom dvorištu
- » renovirana i opremljena kancelarija direktora
- » instalirane dvije nove računarske konfiguracije u kabinetu brodomašinskih i veterinarskih tehničara

Seminari

Školsku 2009/10. godinu, obilježili su evidentni napori za podizanje kvaliteta rada i primjene novih tehnologija i iskustva. To se, u prvom redu, odnosi na struke pomorskog saobraćaja, kako bi naši učenici nakon završetka školovanja u potpunosti ispunili uslove međunarodnog standarda u pomorstvu u okviru „Lodovih“ propisa i imali ravnopravan status sa drugim pomorcima na međunarodnom pomorskom tržištu.

Kurs po programu LRQA

U periodu 26. 27. januara 2010. godine održan kurs internih provjerivača sistema upravljanja kvalitetom čiji je cilj uvođenje standarda ISO 9001:2008.

Kurs je održan po programu LRQA (Lloyd's Register Quality Assurance) koji ispunjava zahtjeve IRCA (Međunarodni registar sertifikovanih provjerivača). Dizajniran je tako da omogući usvajanje znanja i vještina neophodnih za sprovođenje internih provjera sistema upravljanja kvalitetom. Nakon procjene sistema upravljanja kvalitetom: ispunjavanje zahtjeva određenog standarda i niza kriterijuma provjere, izdaje se tehničko odobrenje školi-sertifikat (sertifikacija).

Aktivno učešće u radu kursa uzelo je 15 naših profesora pomorskih i tehničkih struka, kao i direktor i pomoćnik direktora, koji su na kraju kursa uspješno položili ispit i time dobili međunarodni sertifikat IRCA i predstavljaju podršku u procesu sertifikacije škole.

LRQA - Lloyd's Register Quality Assurance čine dobrotvorne i ne dobrotvorne kompanije koje dalje podržavaju dobrotvorne organizacije u svom osnovnom cilju povećanja sigurnosti života i imovine na moru, kopnu ili vazduhu - za dobrobit čovječanstva i životne sredine.

U pomorstvu su dvije glavne djelatnosti LRQA:

1. ... klasifikacija brodova i

2. ... sertifikacija i obuka u oblasti menadžmenta sistema.

Seminar Coucing

U saradnji sa BSC Bar, u našoj školi, početkom školske godine održan je četvorodnevni seminar na temu "Koučing - kao instrument za postizanje ciljeva, poboljšanje performansi, upravljanje promjenama, upravljanje znanjem i transferom znanja u školskom procesu.

Trener sa nevjerovatnim bodrećim osmjehom, energijom i duhom, bila je Slađana Milošević, akreditovani kouč i predsjednica EMCC-a, na nivou Srbije.

Kroz mnogo zabave, animirajuće, relaksirajuće i igre koje su nas kognitivno pokrenule, saznali smo mnogo jedni o drugima ali i naučili šta je koučing, upoznali se sa istorijom ove vještine i sagledali njeno trenutno stanje i primjenu u svakodnevnom životu i radu. Uočili smo razlike između koučinga, mentoringa i konsultantstva i upoznali se sa glavnim principima u koučingu: objektivnost, ne osuđivanje, osnaživanje, pitanja umjesto naređenja.

Vježbe nivoa slušanja, moći ciljeva i fokusa, moć jezika i riječi, kvalitet i kreativnost jezika i postavljanje pitanja, opisni fidbek za kretanje unaprijed - pokrenule su dobru energiju svih učesnika seminara, pokazujući nam šta mogu dobar kouč...i dobar kolektiv! Sertifikate nam je, nekoliko mjeseci kasnije, uručila direktorica BSC Bar, Ivana Tomašević.

Trafiking

Na inicijativu Zavoda za školstvo a u organizaciji IOMA, u Hotelu Princess u Baru, održan je seminar na temu implementacije sadržaja o trafikingu u redovne nastavne planove srednjih škola. Đaci naše škole, pedagog i profesori maternjeg jezika, uzeli su aktivno učešće a njihove ideje i radovi, ocijenjeni kao inovativni i uspješni, biće objavljeni u zborniku radova crnogorskih srednjih škola.

Inkluzija u obrazovanju

Jednodnevni seminar na temu inkluzivnog obrazovanja održan je u februaru mjesecu u prostorijama naše škole. Interesantne i više nego aktuelne teme, animirale su sve učesnike, a predavači - iz Udruženja mladih sa hendikepom, bili su ne malo iznenađeni interesovanjem, pitanjima i temama, koje su učesnici - profesori naše škole nametnuli i pokrenuli. Usvojivši adekvatnu terminologiju, usvojili smo i činjenicu da je inkluzivno obrazovanje složen process, da se za sada, uspješno obavlja isključivo po pedagoškoj i profesionalnoj opredjeljenosti i predanosti pojedinačnih nastavnika, a da mu je, svakako, neophodno obezbijediti adekvatnu podršku stručnih timova - pedagoga i psihologa, koji bi bili u svakodnevnom kontaktu sa djecom koja nastavu prate po inkluzivnom sistemu, a nemaju samo smetnje tjelesnog karaktera.

Procjenjivanje i ocjenjivanje u nastavi

Akreditovani seminar Zavoda za školstvo, kroz trodnevnu obuku, koja je obuhvatila predavanja i praktične vježbe, proveo nas je kroz vrlo osjetljivo polje ocjenjivanja i procjenjivanja u nastavi. Bili smo u prilici da čujemo i potvrdimo da je kontinuirano praćenje rada pojedinačnog učenika, pri čemu analiziramo najbolje modele, a zavirili smo i međusobno u sisteme ispitivanja i ocjenjivanja pojedinih kolega.

Za učesnike seminara, svakodnevno je bio organizovan ručak u Domu učenika, pa se druženje nastavljalo u neformalnoj, relaksirajućoj atmosferi.

Pripremili: **Vučko Asović, pom. dir.**
Vanja Lazarevski, prof.

DŽENTLMEN NA BOJNOM BOJNOM POLJU

Šah iz ugla pedagogije

Srening uma ili sport? Zabava i razonoda, vještina ili umjetnost? Asocijativno polje iskušavanja vlastitog uma i refleksa, prostor za dokazivanje i pokazivanje virtuoznosti! Na crno bijelom ili životnom polju! Riterska vještina i džentlinski manir!

Kralj Ferdinand i Izabela od Španije, Volter, Napoleon, Bendžamin Frenklin bili su fascinirani šahom. I više od toga, već dugo vremena, niz država ulaže napore da šah postane dio obrazovanja na svim uzrastima. Danas u, preko 30 država ima šah u školskim programima. U Rusiji je to slučaj već 40 godina a u Crnoj Gori je šah uveden u osnovne škole kao fakultativni predmet.

Istorija igre i simbolika

Šah postoji više od dvije hiljade godina. Potiče iz Indije a prvi podaci o njemu nalaze se u Vedama. U samom početku imao je ekskluzivni karakter. Keltski kraljevi su redovno igrali šah, a u srednjem vijeku ova igra čini jednu od 7 riterskih vještina.

Sama igra obiluje simboličnim značenjima. Crno bijela šema šahovnice podsjeća na mandalu kao uokvirenu sliku kosmosa, ukazujući na borbu tame i svjetla (jin i jang), sukob nagona i razuma, reda i slučaja. Ivice kvadrata ukazuju na 4 strane svijeta, dok 64 polja simbolizuju kosmičko jedinstvo.

Pogled na šah iz ugla pedagogije

Lok pominje šah u svojim Mislima o vaspitanju kao nezaobilazan u formiranju i vaspitavanju savršenog džentlemana, dok već izvjesno vrijeme postoje napori da se šah uvrsti u školske kurikulume kao dio obrazovanja na svim uzrastima. Veza šaha i matematike privukla je pažnju još klasičnih mislilaca epohe. Među velemajstorima, značajan broj su matematičari ali je pedagoge, prije svega, privukla činjenica da se među velemajstorima šaha sve više sreću... djeca!

Šah čini dijete pametnijim!!!

Šah je moćno sredstvo kojim vježbamo rješavanje problemskih situacija. Šah doprinosi razvoju dječjih kognitivnih vještina (zaključivanje, dedukcija, indukcija...). Šah uči djecu vrijednostima ozbiljnog rada, doprinosi jačanju samopoštovanja kroz samoostvarivanje i samoizgrađivanje. Šah čini da dijete shvati ličnu odgovornost za vlastite akcije i prihvati njihove posledice. Šah izgrađuje timski duh, dok istovremeno jača individualnost. Šah drastično utiče na kontrolu konflikta, koncentraciju, vizuelizaciju, anticipaciju, odmjerenost, analizu, apstraktno mišljenje, planiranje, angažuje intuiciju i pomaže djetetu i učitelju (odraslom) da bolje upoznaju jedni druge.

U šahu, slično kao i u muzici i matematici, prethodno iskustvo nije ograničavajući faktor, a vrhunski dometi su mogući kod i kod sasvim male djece, koja mogu da uče šah već sa 3-4 godine. Intuicija kod djece igra podjednaku ulogu kao i vještina kod odraslih.

Šah - više od igre

ŠAHOVSKA PRIČA

Profesor Nikola Dabanović

Učiti djecu šahu - izazov je za pasionirane šahiste! Profesor Nikola Dabanović, istoričar, zaposlen već 33 godine u JU Srednja poljoprivredna škola u Baru, pauze u nastavi koristi za druženje sa "kraljevsko pješačijskim rodom". Prve šahovske poteze, povukao je prije polaska u osnovnu školu, prošao je sve šahovske škole i šahom se bavio profesionalno. Učestvujući na lokalnim turnirima, sticao je vještinu, upoznavao i očitavao protivničke tehnike. Nekada je bio na čelu sekcija i šahovskih školica, u okviru kojih je mlade učio ovoj igri, koja je po njegovim riječima više od igre. Uspio je, kaže profesor Dabanović, po nekog i da inficira klicom ljubavi prema šahovskoj tabli i figurama. U iščekivanju, možda, neke nove prilike za pokretanje šahovskog kluba u školi, danas, ljubav prema šahu dijeli sa đacima, učeći ih pravilima igre i života, u razgovorima sa kolegama i brzim potezima koje vuče na kompjuterskoj šahovskoj tabli, prije početka nastave.

"Igram šah od malih nogu. Šahom sam počeo da se bavim još prije nego sam krenuo u osnovnu školu. Prošao sam kroz kompletnu školu šaha, a sa 15 godina sam stekao zvanje prvokategornika što je u moje vrijeme bilo laskava titula. Danas je ovo zvanje lako steći. Baš u to vrijeme sam počeo da se bavim i fudbalom pa sam šah zapostavio. Profesionalno sam se bavio fudbalom do 30. godine, a nakon što sam se povukao iz ove igre, vratio sam se prvoj ljubavi- šahu. Učestvovao sam na prvenstvima Bara gdje sam ostvarivao solidne rezultate. Danas se šahom bavim rekreativno." počeo je svoju priču profesor Dabanović.

Šah je u osnovnim školama fakultativni predmet, u srednjim ga nema. Egzistira samo u sportskim

sekcijama. Tako je bilo i u našoj školi, sve do "nesrećnih" ratnih godina, koje su preorjentisale interesovanja i profesora, ali i đaka, na rješavanje egzistencijalnih životnih problema.

"Bilo bi dobro oformiti šahovsku sekciju i moguće je da nakon što se Osnovna škola "Anto Đedović", kojoj smo pružili gostoprimstvo u našim učionicama, u popodnevnoj smjeni, povuče, mi dobijemo termine za šahovsku sekciju." rekao je profesor Dabanović, koji je radio sa djecom na usavršavanju šahovskih vještina i umio prepoznati talentovanog učenika. Talenat, ipak, nije dovoljan. Rad je ono

što preporučuje uspjeh.

"Imao sam dosta učenika sa kojima sam radio na tehnicima. Bilo je onih na koje sam prenio ljubav. Bilo je i rezultata. Da bi nešto više postigli u šahu, mora mnogo da se radi. Neki počinju već u trećoj godini. Šah razvija kreativnost, kognitivne sposobnosti, imaginaciju."

U Baru egzistiraju dva šahovska kluba "Mornar" koji ima dobru reputaciju i koji se takmiči u prvoj crnogorskoj ligi i mlađa "Rumija", u kojoj uglavnom igraju pioniri i omladinci. Profesor Dabanović, koji je ranije učestvovao na šampionatima Bara i postizao dobre rezultate, danas, šah igra rekreativno. Sabirajući profesionalne opredjeljenosti, hobi je i ljubavi, za školski list zaključuje:

"Za mene je šah više od igre. Volim šah i svaki slobodan trenutak koristim da sa svojim drugovima iz kluba odigram neku partiju ili posmatram njihovu igru. Šah je kao život: ima početak, središnjicu i kraj. Na početku se učimo otvaranju, središnjica bilježi kreativne napore a na kraju, u završnici pokazujemo naučenu tehniku!"

Piše: *Vanja Lazarevski, prof.*

LJUDI NA MJESECU

Esej

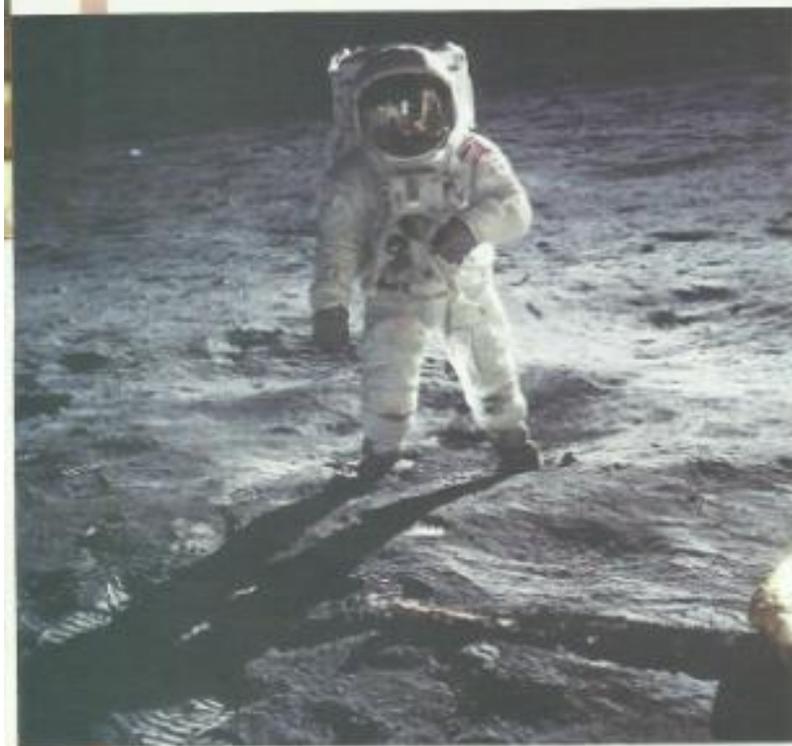
Nekad nemoguća misija, danas - naučna i ljudska realnost

Prije stotinjak godina naša planeta Zemlja, manje naseljena i podjednako ostrašćena u uzbuđujućem ritmu stalnog okretanja oko vlastite osi, bila je dovoljna nagrada za dvonošce, koji jedva što su bili izmislili točak koji ne liči na nogu, a podražava hodanje. Nakon napornog pješaćenja kroz istoriju i epohe, došetalii smo do prvih prevoznih sredstava, na vučni i kolski pogon. U tom periodu samo su najhrabriji (neki su ih nazivali prorocima a neki čudacima), mogli ispod jabukovog drveta poznanja, zamišljati da čovjek ima sposobnost letenja. Koristeći maštu, a ne krila, čak ni ti - najhrabriji, nisu bili u stanju odmaštati odlazak na Mjesec. Nekad nemoguća misija, danas je, naučna i ljudska realnost a za privilegovane (u materijalnom, ne duhovnom smislu) destinacija za egzotični godišnji odmor.

Naučno pregnuće, egzibicionizam ili logičan slijed kolutanja dobre, stare, planete Zemlje?!

Još u prošlom vijeku, čovjek je pokazao da je moguće da ljudsko stopalo, zemaljski

usta i širom otvorenih očiju, a danas u ovu urbanu legendu manje vjerujem. Pronašao sam jedan nedostatak. Viorila, kažu!? U redu! Ali, kako u bestežinskom, u kom su i strujanje vazduha i sam vazduh potpune nepoznanice!!!

don, krojen rukom vještog obučara, spusti na, poput sira iz dječjih crtača, izbrazdano tlo Mjeseca. Spustivši se na Zemljin prirodni satelit, Nil Armstrong, dokazao je da su čuda moguća i kao dokaz tog čuda, u rupičasto tlo, poboo je zastavu - materijalni dokaz postojanja ljudske civilizacije i njenog doprinosa nauci.

Američka zastava se, poput bojnih barjaka, na Mjesecu vijorila, vijorila...Možda sam kao dječak ovu priču slušao poluotvorenih

Nije to jedini podvig ove nacije.

Dok se mi u Crnoj Gori, radujemo postavljajući regionalnog vodovoda, koji će omogućiti redovno snabdijevanje vodom na primorju i pretvoriti nas u privlačnu, još privlačniju turističku destinaciju, američki džet set, na godišnji odmor putuje u svemir, na medeni mjesec - ni manje ni više nego na Mjesec!

Na tom istom Mjesecu, ne medenom, nego našem, Zemaljskom pratilcu naše planete, traže i nove izvore vode. Isprobavajući moć nuklearnog naoružanja, pod parolom bavljenja naučno istraživačkim radom, čovjek je „bombardovao“ mjesec! Dvije atomske bombe bačene na Zemljin sateliti otkrile su, navodno, prisustvo vode, mada njen sastav još nije ispitan. Budemo li imali sreće, u skorije vrijeme, sadržinom "mjesečeve tečnosti" moći ćemo nazdraviti u čast ovog naučnog dostignuća! Možda nas u budućnosti na Mjesecu, zaista čeka čajanka uz zakusku, na vještački stvorenom Mjesečevom vazduhu..

Prije toga, nazdravimo, prvom kupljenom placu na Mjesecu. Ili godišnjem odmoru! Ukoliko raspoložete velikom svotom školskog džeparca i isti brižljivo skupljate sve do generacije vaših čukunuka, možda do tada i zaradite za uplatu prve rate, luksuznog putovanja na Mjesec.

U svijetu su aranžmani za putovanja na Mjesec vrlo popularni. I rasprodati! Novinski naslovi, obavještavaju nas o mladencima koji su sudbonosno da izgovorili lebdeći u Svemiru u "vjenčanim raketa kapsulama" razmjenjujući prstenje uz gravitacionu pomoć matičara u astronautskoj odori. Specijalna ponuda, uključuje ručak pod mjesečinom. Pardon - nad mjesečinom!

Vratimo se sada mislećem čovjeku XIII, XV, XVII, XIX vijeka i njegovoj naivnoj misli da je na Zemlji i sa Zemljom mislija čovječanstva ispunjena, svrha postojanja postignuta. Siroti, dragi predak! Kako bi samo razočaran bio kada bi shvatio da je

smisao u današnje vrijeme zagubljen. Da čovjek juri za novcem i slavom, ne mareći za prirodu i drugog čovjeka. Da li smo pripitomivši Mjesec izgubili Zemlju?

Da li nas čekaju neke nove migracije, sa planete na planetu?! Sa planete - na satelit?

Korjen problema, po mom mišljenju, nalazi se u fenomenu otuđenja. Prvo smo prestali razgovarati, potom smo prestali i misliti. Posvađali smo se sa vlastodržcima, rodbinom, komšilikom, sami sa sobom i sa Bogom. Naljutili smo se na njega i odlučili uzeti stvar u svoje ruke. Da li je putova-nje na Mjesec označilo napredak ili propast čovječanstva? Ako već moram da biram, gdje ću, sa ove prenanastanjene planete, da se selim, seliću se u svijet mašte i svijet znanja i obrazovanja. Pokušaću sa svojim vršnjacima i onima, nešto starijim, u istraživačkom kampu Petnica, pokazati da je svijet prirode, svijet djetinjstva, svijet znanja, jedini svijet kojim se možemo braniti od ružnih stvari! Ako već moram da biram gdje da se selim, ja neću na Mars, kao i prvi čovjek, odoh na Mjesec, koji u mom tumačenju ostaje sinonim stvaralačke napore generacija koje statsavaju na Zemlji. Čovjek na Mjesecu? A, zašto ne i moje životinje i ja!

Piše: **Tihomir Radonjić, I-3**

Ovim tekstom, Tihomir Radonjić, konkurisao je za učešće u ovogodišnjem istraživačkom kampu "Petnica". Utisci i fotografije - u sjedećem broju Lidera.

JABUKOV CVJETOJED (Anthonomus pomorum L.)

Iz struke

Odrasli insekt je dužine 3,5 – 6 mm, izduženog jajastog oblika, sivosmeđ, pokriven finim dlačicama. Preko zadnje polovine pruža se bijelosiva kosa pruga. Jaje je bjeličasto, ovalno izduženo. Larva je žučkasta, čaura glavena je mrka. Lutka je slobodna i žučkasta. Ova štetočina rasprostranjena je u svim regionima gdje se gaji jabuka. Ima samo jednu generaciju godišnje i prezimi kao polno nezreli imago u popucalim korama stabla, u mahovini, u suvom opalom lišću, u voćnjaku ili obližnjoj šumi. Pojavljuje se u drugoj polovini marta kada su temperature iznad 13°C.

Do pojave cvjetnih pupoljaka insekat se hrani nabubrelim pupoljcima. U svaki cvjetni pupoljak ženka polaže po jedno jaje.

Larve se hrane tučkom i prašnicima a nakon toga prelaze u stadijum lutke. Oštećeni pupoljci se ne otvaraju i dolazi do njihovog otpadanja. Može biti oštećeno i do 90% pupoljaka.

Za suzbijanje se može koristiti kombinacija organo - fosfornih preparata, ulja ili samo organofosfori preparati. Značajna je upotreba sistemskih insekticida jer štetočina oštećuje pupoljke i nalazi se u unutrašnjosti pupoljka. **PREPARATI:** metidation, meglazinofos, diazinon, fenitrofon.

Piše: **Suljević Ivana, IV-2**

a) larva u cvjetu

b) odrasli oblik imago

PROGLAŠENI NAJBOLJI MLADI EKO-REPORTERI U CRNOJ GORI U 2010. GODINI

Dodjelom priznanja i prigodnih nagrada najboljim učesnicima, završen je ovogodišnji konkurs "Mladi ekoreporter

2010" koji je, po teći put, organizovala NVO EKOM.

Priznanje za prvo mjesto u online glasanju dodijeljeno je Lariši Dešić i Jeleni Đordan za rad "veščanstvena gospoda" u kategoriji ekološki članak., dok je priznanje za prvo mjesto u online glasanju pripalo Milošu Nikoliću za ekotografiju "Proljeće".

Piše: **Merima Đukić, prof.**

BLAVOR - ZMIJA ILI GUSTER

To nije zmija, nego beznogi gušter. Porodica puzaši (Anguillidae), rod blavori (Ophisaurus).

Naseljavaju kamenita područja u priobalnom dijelu Jadrana. Hrane se uglavnom skakavcima i puževima, a uz to ponekad miševima i sličnim manjim životinjama. U narodu su poznati kao "vječni neprijatelj zmija". Može da dostigne dužinu do 1,5m.

Sporo raste. Tamnosmeđe je boje, koja s donje strane tijela prelazi u nešto svjetliju. Na priloženim fotografijama jasno se vidi uzdužno udubljenje, žlijeb, koje se proteže bočnom

(Ophisaurus) stranom tijela, a olakšava disanje.

Taj žlijeb je prekriven sitnim ljuskama, za razliku od ostatka tijela pokrivenog krupnim i krutim ljuskama, pa omogućava lakše širenje i skupljanje tijela pri disanju. Živi samo na mediteranskom području. Tijelo mu je valjkasto, žučkasto smeđe boje s kožnim naborom sa strane trupa. Ženka ne rađa žive mlade, nego polaže 2-3 jaja ispod grmlja. Blavor podsjeća na zmije pa ih često uništavaju u uvjerenju da su zmije otrovnice.

Piše: **Radonjić Tihomir I-3**

LJUDI SE DJELE NA ONE KOJI VOLE GEKONE I ONE KOJI IH NE POZNAJU ...

Gekon je vrsta guštera, karakteristična po tome što većina vrsta izuzev leopard gekona ima jastučiće na prstima koji im pomažu da se penju po vertikalnim površinama, uključujući i staklo. Većina gekona nema kapke, izuzev leopard gekona, pa im jezik služi za čišćenje očiju od čestica prašine.

Najčešći gekon na našem primorju je Kućni gekon (Hemidactylus turcicus), kod nas poznat pod imenom «tarantela» noćna je životinja nježnog ružičastog tijela prekrivenog sitnim kriljštima koje koži daju bradavičast izgled. Zbog takvog je izgleda

da kod nepravilno informiranog stanovništva izazivaju potpuno pogrešno vjerovanje o njegovoj otrovnosti. Međutim, ovo je posve bezopasna životinja, šta više i neobično korisna, jer se hrani komarcima, paučicama, muvama i drugim insektima. Kućni gekon uopće nije otrovan, jer nema nikakav otrovni aparat, niti u koži, niti u čeljustima. Cijelo je tijelo vrlo nježne građe i pri pokušaju hvatanja vrlo se lako povrijede. Naročito je lomljiv rep, ali se on vrlo brzo regenerira.

Gekoni mogu da se oglašavaju a najbolji u oglašavanju je Tokajski gekon. Ime je dobio po glasnom kriku: „Tok-Tok-Tok-Aji“ koji mužjak ispušta prilikom udvaranja ženki.

Ljudi se dele na one koji vole gekone i one koji ih ne poznaju ...

Piše: **Radonjić Tihomir I-3**

Dom učenika

Dom učenika "Dušan Marović" - Bar

U domu učenika, trenutno živi i boravi 50 učenika: 12 cura i 38 muškaraca.

Osobe koje svakodnevno brinu o nam i koje su sada dio naše velike porodice su Direktor doma Aleksandar Milić i dva vaspitača: Budimir Miranović i Radivoje Nenezić.

Najviše učenika je iz centralnog dijela i sa sjevera Crne Gore, iz Nikšića, Danilovgrada, Podgorice, Pljevalja, Kolašina, Mojkovca, Bijelog Polja, a tri učenice su iz Herceg-Novoga. Najviše đaka - učenika studentskog doma pohađa Poljoprivrednu školu, a njih troje je u Ekonomskoj.

Deset đaka pohađa prvi razred (2 - poljoprivredni tehničar, 4 - veterinarski tehničar, 1 - brodomašinar, 1 - carinik, 1 - nautičar). Sedam đaka je u drugom razredu (4 - veterinarski tehničar, 1 - prehrambeni tehničar, 1 - nautičar). Petnaest đaka je u trećem razredu (9 - veterinarski tehničar, 2 - poljoprivredni tehničar, 3 - brodomašinar). Osamnaest đaka je u četvrtom razredu (13 - veterinarski tehničar, 4 - poljoprivredni tehničar i 1 - prehrambeni tehničar).

Iz Nikšića je 6 učenika, iz Danilovgrada 5, iz Podgorice 9, Pljevalja 9, Kolašina 2, Mojkovca 1, Herceg-Novoga 3 učenika, dok je najviše učenika iz Bijelog Polja - njih 15.

U domu ima 160 ležajeva, sobe su sa 3 i 4 kreveta u 2 paviljona. Imamo dvije TV-sale, teretanu, a u jednoj TV-sali nalazi se i sto za stoni tenis. Hrana je solidna, a u domu je veoma zabavno. Druga smjena ima redovno učenje od 10:00 časova do 12:00 časova. A prva smjena ima redovno učenje od 16:00 časova do 18:00 časova.

Ponedjeljkom, utorkom, četvrtkom, petkom i nedjeljom večerje je od 21:15 časova, a srijedom i subotom od 21:45 časova.

Zimi, problem u domu je grijanje, pa koristimo kalorifere.

U domu ima i studenata, koji smještaj plaćaju 80.00€, a učenici po 30.00€.

Piše: Svetlana Gajović 1-3

ŠKOLSKA EKONOMIJA

TEORIJSKO, PRAKTIČNO I KORISNO

Školska ekonomija

Ekonomija je ogledno imanje, nastavno proizvodni objekat na kojem se vrlo uspješno vrši praktična nastava i obuka učenika u cilju

sticanja novih znanja vezanih za zanimanje koje su odabrali. Nastava se izvodi u staklenicima kao i na otvorenom polju. Naši učenici veoma odgovorno i savjesno, najčešće sa osmijehom i uz zajedničku pjesmu izvršavaju sve zadatke planirane nastavnim planom Uprave ekonomije i svog predmetnog profesora. Oni svoj boravak na Ekonomiji i aktivni rad pretvaraju u jedno lijepo druženje u kome su svi ravnopravni, bez privilegija, spremni da jedni drugima olakšaju savladavanje obuke. Na njihovom licu očituje se zadovoljstvo kada rezultati njihovog rada postaju vidljivi, to jest kada biljka koju su oni sadili počinje da niče, raste, razvija se do davanja plodova.

MJESTO GDJE REZULTATI ZAJEDNIČKOG RADA UČENIKA I NASTAVNIKA POSTAJU VIDLJIVI, A ZALAGANJA, KAO BIJKE KOJU SU POSADILI, POČINJU DA NIČU, RASTU, RAZVIJAJU SE I, KONAČNO, DAJU PLODOVE

Zahvaljujući znanju stečenom o b r a d o m teoriskog dijela, uz pomoć profesora praktične nastave dopunjavaju potrebne informacije zajedničkim

praktičnim radovima: pripremom zemljišta, sjetvom, rasđivanjem, sadnjom, zalivanjem, okopavanjem, kalemljenjem, zaštitom biljaka kao i same berbe. Ima i onih koji, kada se zamore, kroz zdravi humor, kažu: „dovešćemo stotinu zečeva da ovo sve pojedu za jednu noć“, ali kao da se odmah postide izgovoreni riječi i uložnog truda i počinju još vrednije da rade. Iako su u mladalačkoj dobi, svjesni su da je proizvodnja zdrave hrane neophodna za zdrav i dug život. U tom cilju na školskoj Ekonomiji se proizvode sledeće biljke:

1. Povrće (paradajz, paprika, patlidžan, tikvice, krastavac, brokola,

kupus, kelj, karfiol, salata, luk, celer, peršun...);

2. Cvijeće (sezonsko) – viola, petunija, salvija, kadifice, cinija, gonfrene;

3. Ukrasno bilje (oleander, grčki oleander, šimšir, razne puzavice, mimoza, ruzmarin, bogumila, kalestemon, lovor, palme,...);

4. Sadnice voća (maslina, mandarina, limun, pomorandža, kivi, fortunela, nar, smokva).

Korisne osobine biljaka koje se gaje na našem dobru :

◊ **Kupus, kelj i karfiol** (broccoli sp.) su povrtnske biljke bogate proteinima, ugljenim hidratima, mineralnim materijama i vitaminima, naročito vitaminom C.

◊ **Brokola** je bogata folnom kiselinom koja zaustavlja virus, koji izaziva rak grlića materice pa se ova biljka preporučuje u preventivi protiv ove bolesti.

◊ **Krastavac** – jednogodišnja zeljasta biljka iz familije cucurbitaceae. Osim u ishrani sok ploda se koristi i u kozmetici.

◊ **Paprika** (capsicum annuum) jednogodišnja zeljasta biljka bogata šećerom, bjelančevinama, organskim kiselinama (jabučna i limunska), bogata je vitaminima C i A, a više ima vitamina C nego limun.

◊ **Paradajz** (lycopersicon esculentum) je jednogodišnja biljka bogata likopenom, a u zelenim plodovima ima solanina pa se ne smije jesti nezreo. U zrelih plodovima ima kalcijumovih i gvožđevih soli, sadrži organske kiseline (jabučna i oksalna) koje djeluju osvježavajuće i ima visok sadržaj vitamina C i A.

Na ekonomiji već postoje višegodišnji zasadi citrusa i masline koji daju prinose, a na prijedlog upravnika ekonomije,

Neđeljka Kneževića dip.inž. agronomije, podižu se novi zasadi šljive i kajsije u cilju aktiviranja školske sušare, a sve u krajnjem cilju što boljeg osposobljavanja naših učenika.

Praktična nastava

ISKUSTVA PRAKTIČNE NASTAVE

U cilju izvođenja praktične nastave, obzirom na svoje zanimanje, a zajedno sa prof. Markovićem, zadatak nam je bio da obučavamo učenike koja su prva generacija instalatera za centralno grijanje i rashladne uređaje. Oni su tokom školske godine vrlo uspješno vršili demontažu cijevi za grijanje i ventilaciju u dotrajalom stakleniku, a iste su iskorištene za postavljanje sistema za zalivanje rasadnika i planirano je podizanje ograde oko imanja.

Učenici odgovorno izvršavaju zadatke uz osmijeh i duhovite komentare, istovremeno spremni da

priteknuti u pomoć svojim drugovima sa poljoprivrednih smjerova.

Za ovo vrijeme kratko provede-

no sa učenicima i osobljem na oglednom imanju, usudujem se da iznesem neka svoja zapažanja i zaključke vezane za uspješno obavljanje praktične nastave:

1. Učenici moraju biti pod stalnim nadzorom koordinatora praktične nastave ili predmetnog nastavnika;

2. Primarni zahtjev ovog vida nastave je da se zadrži entuzijazam učenika uprkos rastu njihovog znanja, a zadatak profesora je gajenje kreativnosti dajući im potrebne informacije;

3. Uvijek treba pohvaliti učenika makar za njegov pokušaj izvršavanja zadatka i nikad ga ne treba osuđivati za njegov eventualni neuspjeh;

4. Svaki predavač treba da zna da učenika ne interesuje šta nastavnik zna, već šta može i želi od njega da nauči;

5. Ne očekujte da učenici imaju neograničenu želju za radom jer su u praktičnoj nastavi više opterećeni fizički, što znači da poslove treba normirati u skladu sa njihovim uzrastom;

6. Ne smatrajte da je vaš predmet najznačajniji već budite zadovoljni da učenici budu zainteresovani za ono o čemu govorete;

7. Odgovorite na sva pitanja i upustva za rad učenika najbolje što možete, jer to postavljeno pitanje muči mnoge od njih;

8. Uvijek koristite prethodna iskustva jer će vam to koristiti da budete spontani i svježiji;

9. Nastavnici praktične nastave nikada ne „daju“ ocjene, učenici ih sami zaslužuju;

10. Zadatak nastavnika je da kod djece izgradi stav i odgovornost prema svom zanimanju i da vještine stečene u toku školovanja primjenjuju tokom radnog vijeka.

Pripremili: *Smilja Vukićević, prof. prakt. nastave*
Neđeljko Knežević, Upravnik ekonomije

Pjesmu soliš pameću a život šećeris ljubavlju

MATEMATIKA KEC, MATERNJI 4!!!

On je rođeni lider, ne na jednom - na dva polja, muzičkom i novinarskom. Njegov "prvi crnogorski jutarnji program" koji počinje u 10 h, radnim danima na Atlas televiziji, propuštamo zbog škole, ali smo zato "Adresar ljubavi", njegov novi CD, koji je izašao u februaru, već zavoljeli. Lider za naš "Lider" otkriva da ovom šalom pokušava objasniti mladim ljudima da velike vođe i pobjednici uvijek dolaze iz malih sredina, običnih naroda...ili školal Živi mirno i bez skandala, od obožavateljki se ne brani a otkrio nam je da je u srednjoj školi imao keca iz matematike!

Biti lider - stil života ili stvar popularnosti?

Lider znači šaliti se sa titulom koju starije čike vole sebi da nakače i da se osjećaju mnogo važne a ja to radim samo da se našalim i, recimo, da mladim ljudima pokažem da i VĚLIKI LIDER mora doći iz naroda i da je isti kao i oni koji ga gledaju i slušaju.

Kako reaguje tvoj sin Luka kada te vidi na TV?

Jako lijepo kad sam odsutan ali zato kad sam tu ne želi da ima dvojicu istih tata pa se i ne usuđujem

Intervju: Božo Bulatović

da držim kanal na kome ide moj intervju ili spot.

Gdje stanuje bivša ljubav?

U, teško pitanje ljubav nikad nije bivša ona postoji kao osjećaj a, samo nekad učesnici te pojave nestanu ali nađe se neki drugi učesnik te vrlo zanimljive igre i ona se nastavlja do beskraja i nema adresu.

Kako posoliti pjesmu, kako zašećeriti život?

Pjesmu soliš pameću a život šećeris ljubavlju, recimo prema djetetu.

Kako se braniš od obožavateljki?

Ne branim se, nisu agresivne.

Čelava glava - mudra glava?

Čelav sam, pa šta, kaže jedna rap pjesma! Ako sa kosom ode pamet to je loše ali ako je ostala gdje je bila, onda čelavost i nije škodljiva.

Kada si se posljednji put rasplakao?

A to vam ne mogu reći, zvanično muškarci to ne rade.

Šta si obično doručkovao u školi, pa si porastao tako veeeeeeeeeliki?

Burek.

Navedi mi jedan stih iz Gorskog vijenca?

Ček da prepišem odnekud, što bi se ja mučio, pa svi đaci prepisuju, što ne bih i ja...

Šta si imao iz maternjeg a šta iz matematike?

Matematika keca, maternji 4!!!

Pišu: Adnan Kurpejović I-1

Miloš Bjelobrkić II-3

RADNI I PROSTORNI UGOĐAJ

Brodomašinski kabinet

Nakon završetka školovanja prve generacije učenika brodomašinskog smjera, naša škola bogatija je za nove kabine brodomašinskog i nautičkog smjera. Zajednička motivisanost rukovodstva škole i predmetnih nastavnika da se stvore što bolji uslovi aktivnog praćenja nastave, rezultirala je enterijerskim i radnim prostorom, koji đacima obezbjeđuje aktivno i sadržajno praćene nastave, dok najvažnija stvar, svakako jeste ispunjenje potrebnih uslova za obradu jako složenih stručnih predmeta brodomašinskog i nautičkog smjera.

Jedan od prvih koraka bila je uspješna saradnja sa Mornaricom vojske Crne Gore. Naime, zahvaljujući tome uspjeli smo da obezbijedimo i u kabinet smjestimo desetine djelova brodskih motora. Ovo čini veliki napredak i ogromnu olakšicu prilikom obrade konkretnih lekcija iz godišnjeg plana i programa.

Raniji učenik II generacije Pomorske škole iz Bara, iz davne 1973. godine, sada upravitelj stroja, Duško Bulajić, ustupio je ogromnu količinu snimljenih i napisanih materijala, sa stranih, novih brodova. Predavanja su zbog toga, u skladu sa savremenim metodama i potrebama aktivne nastave, često prezentovana preko projektor i omogućavaju učenicima

studiosnu ilustraciju, koja, istovremeno, olakšava proces percepcije i usvajanja gradiva. Možda i zbog te činjenice, ovaj kabinet je među prvima u Crnoj Gori opremljen savremenom elektronskom tablom.

Sva pisana i video, filmska dokumentacija je montirana na kompjuter elektronske table i mogu je koristiti svi predavači, za svoje, pojedinačne, predmete.

"Pametna tabla, čamci koje nautičari koriste za časove veslanja kao i čamac koji se trenutno osposobljava, a nadamo se da će sledeće godine biti osposobljen za brodomašince, jer se po malo osjećamo zapostavljeno, noviteti su kojima se škola može pohvaliti i sa kojima, nadamo se neće stati, kao što mi nećemo stati na planu napredovanja u znanju!"

rekao je Vuk Vukoslavčević, učenik III-4 dodajući da đake posebno raduje što im je obezbijeđena praksa u Luci, na jednom od remorkera.

"Kapo di machina je naš profesor prakse i još nekih predmeta, pa smo u prilici, na licu mjesta, sticati znanje i testirati ga."

kazao je Vuk.

Zhavaljujući velikom razumijevanju čelnika Barske plovidbe, u toku je formiranje specijalizovane biblioteke vezane upravo za smjerove nautike i brodomaštva. Naime, zbog poznatih razloga ranija Prekookeanska plovidba je ostala bez flote a sama firma ugašena, ali je veliki dio stručnih knjiga i specializovane literature ostao u posjedu kompanije. Nakon obavljenih konsultacija i pregovora, dogovoreno je da se potrebne knjige poklone našoj školi i u tu svrhu napravi posebna biblioteka.

Sve navedeno predstavlja pozitivne akcije vezane za poboljšanje nastave predmeta brodomašinskog smjera i poboljšanje stečenog znanja učenika tokom školovanja u Srednjoj poljoprivrednoj školi, koja uz postojeće i novoformirane smjerove, nastavni kadar i nastavna sredstva, staje u red ozbiljnih stručnih škola, koje imaju šta ponuditi svojim đacima.

Piše: **Božidar Ičević, prof**
Vuk Vukoslavčević, III-4

ENTUZIJAZAM I VOLJA - DOBITNIČKA KOMBINACIJA

VESLAČKI TIM NAŠE ŠKOLE NA REGATI U KOTORU OSVOJIO ČETVRTO MJESTO

Na ovogodišnjoj, petoj po redu, međunarodnoj regati srednjih pomorskih škola i fakulteta, u kojoj su učestvovala Italija, Slovenija, Hrvatska, Srbija i Crna Gora, veslačka ekipa Poljoprivredne škole – Bar, osvojila je četvrto mjesto.

“Učenici naše škole, prvi put nakon četiri godine postojanja pomorskog smjera, učestvovali u ovoj regati i bili su zaista veliko i najprijetnije iznenađenje u istoriji svih regata!”

kazao je Zoran Mićunović, profesor koji se nalazio na čelu školske ekipe.

Barani sve iznenadili i Barani prvi put - pa četvrti! Prvo pa četvrto! – samo su neki od naslova koji su osvanuli u novinama, štampanim verzijama dnevnih listova i elektronskim izdanjima gradskih portala! Slični komentari mogli su se čuti i u samom Kotoru, na dan regate i nakon nje.

Iznenađili? Čime? Ja se baš i ne bih složio sa takvim natpisima! Jeste da smo po prvi put u regati, ali nije baš bilo “prvo pa muško”- tek tako, na lijepe oči! Pripremali smo se marljivo, bili posvećeni i dali maksimum od sebe.

Žuljeve dobijene u toku priprema – unovčili u Kotoru

Vremenske prilike nam nisu išle na ruku ali i nisu nam bile mnogo bitne. Izlazili smo na more, jednako po lošem vremenu kao i po bonaci (mirno more). Pokisli smo izlazili iz čamaca a niko nije prošao bez žuljeva!

Prave čari smo osjetili u Kotoru, kada smo vidjeli gde smo i koliko još možemo postići. Kada smo tamo počeli veslati i kada se sav naš trud i naponi, zalaganja naše škole - isplatio. Unovčili smo žuljeve, trampeći ih za osvojeno četvrto mjesto, komplimente oduševljene podrške i iznenađenja!

“Izgubili smo od Kotorana, ali ćemo priliku za revanš imati uskoro u Baru, već prvih dana po izlasku časopisa iz štampe. Naime, za dan škole biće organizovano takmičenje na nivou škole, a pobjednička ekipa naše škole izazvaće Kotorane”

kaže prof Mićunović, siguran u vještinu i uspjeh svojih đaka.

Ekipni duh- zalog uspjeha

Iz Beograda se vraćamo sa medaljom

Emocije koje su nas nosile ne bih mogao opisati, samo ću reći da to treba doživjeti! Mislim da smo svi bili kao jedan, a to je, naravno, i svrha i vučna snaga ekipe. Pred nama sada stoje novi izazovi - regata u Beogradu (rezultati regate zakazane 07.maja biće poznati nakon izlaska ovog broja “Lidera” iz štampe). I dalje se pripremamo jednakim intezitetom. Vježbamo kako bi postigli ujednačen kvalitet i, eventualno, postigli još bolji rezultat! Nadam se da se ovoga puta nećemo vratiti bez medalje. Imamo ono što je najbitnije – entuzijazam i volju! O kvalitetu i vješтини - nek pričaju drugi! Imaju o čemu!

Piše: *Dražen Perković III-5*

Regata u Kotoru

PRIČA U SLICI

ADITIVI U SLUŽBI HRANE

Prvo bježe aditiv, potom bježe "light"

Savremena ishrana čovječanstva, raznolika je kao i samo čovječanstvo. Različita društva, u zavisnosti od teritorijalne i mentalitetsko običajne uslovljenosti, hrane se na različite načine. Neko preferira voće, povrće i plodove mora, drugi žive na mesu. Negdje se ne može bez Mek Donaldsa, čipsa i koka kole. Ipak, svi su saglasni u tome da je zdrava ishrana prioritet i da obezbjeđuje kvalitetniji život. Malo nas zna da se o hrani ima šta čuti i naučiti! Da li ste znali da "light" ne znači uvijek i "manje masno, štetno, kalorično?!" I da aditiv ne znači obavezno i loše?

Prehrambeni aditivi su međunarodnim pravilima utvrđene tvari koje se dodaju hrani pri tehnološkoj proizvodnji, kako bi konačan proizvod mogao duže sačuvati osnovna svojstva: ukus, miris i koncentraciju.

Aditivi koji se koriste u industrijskoj proizvodnji hrane su tvari koje se uobičajeno ne konzumiraju, niti su tipičan sastojak hrane, nego su to tvari određenog hemijskog sastava koje se dodaju namirnicama tokom proizvodnje, pripreme, obrade, prerade, oblikovanja, pakovanja, transporta i čuvanje hrane.

Ko je rekao: "Bez aditiva, molim!"

Koliko puta ste čuli da su aditivi štetni? A da li vam je neko objasnio da upravo tvari za konzervisanje sprječavaju ili usporavaju razmnožavanje mikroorganizama koji mogu uzrokovati kvarenje hrane.

Bez zaslađivanja i emulgatora ne bi bilo modernih "light" proizvoda. Topljeni sir nije moguće proizvesti bez emulgatorske soli, polugotova i gotova jela, bez tvari za pojačavanje ukusa, a zavisno od prirode hrane i konzervansa, antioksidansa, stabilizatora i drugih dodataka, oni su različitog sastava i funkcije.

U domaćinstvima i danas konzervišemo solju, medom, šećerom, a i limunskim sokom koji sadrži limunsku kiselinu ali i askorbinsku kiselinu (Vitamin C).

Limunska kiselina (E330) je po osnovnom svojstvu regulator kiselosti. Njenim dodavanjem osjetno se mijenja ukus namirnice, s tim namirnicama postaje manje ili više kisela. Limunska kiselina je osim uticaja na kiselost proizvoda po drugom funkcionalom svojstvu i antioksidans. Svi aditivi od broja E-1401 do broja E-1451 predstavljaju neki oblik modifikacionog skroba.

Izazivaju li aditivi alergijske reakcije?

Alergiju na hranu (popularno nazvanu intolerancija) pretežno izazivaju bjelančevine, koje se nalaze u relativno malom broju prirodnih namirnica, koje na žalost, svakodnevno konzumiramo: kravlje mlijeko, jaja, riba, školjke, brašno žitarica, soja, kiselo povrće...

Posebno su poznate alergije na kikiriki ili račiće, koje nekada mogu imati smrtni ishod.

Netolerancija je vrsta minimalne alergijske reakcije koja se ne indetifikuje kao alergija, a koja može da izazove raznovrsne simptome, od kijavice do bola u stomaku. Ako bi se obavio kratak pregled dječije ishrane, mogli bismo da primijetimo da osvježavajući napici, grickalice i industrijski keks, sadrže veliku količinu ovih "zabranjenih" supstanci.

Piše: Edina Gurzaković IV-1

Debeli ali srećni!

VELIKI ODMOR ZA MALI ŽELUDAC

Šta bi se dogodilo da mjesec dana jedemo samo u restoranima brze hrane? Kioscima? Hamburgernicama, picerijama i buregdžinicama? Da li bi se udebljali? Da li bi to bilo opasno? Brza hrana je nezdrava. Ali zasto? Vidimo posljedice, ali ne znamo tačan uzrok. Ni do koje granice smijemo ići. Je li dovoljno kod kuće, roditeljima, prećutati da smo i danas, ponovo, pojeli parče pice? Varamo li sebe ili želudac? I šta je sa našim zdravljem?

Restorani brze hrane svuda su oko nas i prehranjuju velik dio svjetske populacije. Amerika postaje najdeblja nacija svijeta. Viđamo njihove okruglaste tinejdžere u reklamama i filmovima! Ne, ne bih baš voljela da mi dečko nosi naočare, luduje za kompjuterima i hamburgerima i nosi XXXXL. Nisam rasista i nemam ništa protiv hamburgera, al što je mnogo - dosta je!

I dok se tako podsmijevamo, jesmo li se zapitali koliko smo mi daleko od tog problema? Lanci restorana brze hrane, već su tu - u našem kvartu. Koliko su osnovci i srednjoskolci gojazni najvidljivije je na početku školske godine. Stručnjaci koji se bave ovom pojavom upozoravaju da podaci o dječjoj gojaznosti ukazuju na opasno stanje mi obično bez velikih uspjeha. Takođe, savjetuju roditelje da svoju djecu pravilno hrane, jer će na taj način sačuvati njihovo zdravlje. Eh, sjećam se da su mi u osnovnoj školi uvijek trpali sendviče i voćkice u torbu. Srednja škola je "cool", um njoj, kažu, ne trebaju ti ni torba ni sendviči. Ko kaže? Neki "cool" đaci starijih razreda, neka nepisana pravila, neki pogrešni trendovi!

Evo šta kažu naši vršnjaci! Ovo su samo neki od odgovora, koje sam dobila na jednom velikom odmoru, između zalogaja "brzih" doručaka:

Brzo jedem jer odmor kratko traje.

Žvaknuti na školskom odmoru - parče pice!

Pica, sendvič, koka kola... idealan doručak!

Jedem čips!

Kesica štapića sasvim je dovoljna!

U školskoj kuhinji prave se najbolje palačinke!

Pijem sokove u enormnim količinama.

Jedva sam ubijedio majku da mi ne pakuje sendviče.

Rezultati naše ankete nedvosmisleno ukazuju da učenici naše škole, kao i većina njihovih vršnjaka uvažavaju uglavnom peciva i tzv "brzu hranu", što za posledicu ima loše zdravlje i gojaznost. Njihova omiljena, ujedno "utješna" rečenica glasi: "DEBELI ALI SREĆNI".

"Danas me na matematici bolio stomak!", rekao nam je jedan prvak dok smo prikupijali materijal za ovaj text. "Nije zbog pismenog - časna riječ".

I želucu je izgleda potreban odmor - veliki!

Vodili smo razgovor i sa vlasnikom objekta brze hrane, koji se nalazi u blizini škole. Objasnio nam je da na jelovniku koji nudi učenicima ima uglavnom brzu hranu: peciva, pice, sendviče, palačinke. U njegovoj ponudi našli su se i napici poput: coca-cola, fante i ostalih gaziranih pića. Hmm, nakon što je, ne želeći da nam kaže puno ime i prezime, ipak shvatio da će se u školskom listu naći kao negativan junak, rekao nam je da, takođe, drži i nešto zdravo - limunadu.

Najjeftini doručak poješćete 0.70€ do 1.50€, a ukoliko na "ice" dodate i pice i još počastite nekoga, spremite novčanicu od 5€. Ukoliko vam ostane nešto sitno - eto doručka i za sutra!

Piše: Jelena Dević, 1-3

Rekli Su O Prijateljstvu

Kad bi moj prijatelj...

*"Kad bi moj prijatelj... priredio slavlje,
a mene ne bi pozvao, ne bih mu nimalo zamjerio*

.....
*Ali kada bi me smatrao nevrjednim,
nepodobnim da plačem s njim,
osjetio bih to kao najstrašnju uvredu
koju mi je mogao nanijeti..."* Oscar WILDE

- ✓ *Prijatelj je neko ko je uz vas i kada bi želeo da bude negde drugde." – Len Vajn*
- ✓ *"Prijateljstvo nije velika stvar, nego million malih stvari."*
- ✓ *"Prijatelji su ljudi koji vas pitaju kako ste i sačekaju odgovor."*
- ✓ *"Prijatelj je osoba koja zna sve o vama, a i dalje vas voli." – Elbert Habert*
- ✓ *"Prijatelj je neko ko vam daje potpunu slobodu da budete svoji, a naročito slobodu da osjećate. Ili da ne osjećate. Sve što osjećate u bilo kom trenutku za njega je u redu. Na to se svodi istinska ljubav: dopuštanje ličnosti da bude ono što zaista jeste." – Džim Morison*
- ✓ *Ne idi ispred mene, mogu te ne slijediti. Ne idi iza mene, mogu te ne voditi. Jednostavno idi pored mene i budi moj prijatelj.*

Naši Đaci O Prijateljstvu

Pismo prijatelju (domaći zadatak)

Pismo Kaći

Draga Kaća, pišem ti ovo pismo jer se dugo nismo vidjeli, a ja bih tako rado pričao sa tobom. Ti znaš da te ja volim, cijenim i poštujem. Znamo se još iz djetinjstva, od pete godine. Još od tada smo nerazdvojni. Ti si u mom životu zauzela važnu ulogu - kao moja najbolja prijateljica, što si potvrdila i dokazala mnogo puta. Kada si pored mene, želim da svaki trenutak traje duže!

Međutim, ovo pismo nije pismo koje prikazuje moja osjećanja i drugarstvo koje krasi naše djetinjstvo i moj život...nego...htjedoh reći.....Imaš li jedno četrdeset eura da mi pozajmiš?

Hvala unaprijed!

Tvoj Obi

PS. Vraćam pare za dva mjeseca

Obrad Vitošević, 1-3

- ✓ *Kako znate da prijateljstvo prerasta u ljubav?*
Nisu to bili leptirići u stomaku, nego roj pčela. (Marija 1-3)
- ✓ *Pojedite prijatelja za doručak i nećete nikada biti gladni ljubavi. (Tihomir 1-3)*
- ✓ *Prijatelj čuva tajne, nikada nam ne bi učinio ništa loše i još nam kaže da se ne bi piše odvojeno. (Stevo 1-3)*
- ✓ *Prijateljstvo podrazumjeva poštovanje. (Jovan 1-3)*
- ✓ *Prijateljstvo je kad jedni druge pomažemo u nevolji. (Hanka 1-3)*

Literarni kutak

ZAŠTO SAM TE ZAVOLJELA

Ima hiljadu riječi koje opisuju ljubav,
Tuga, radost, sreća...
Svaka bi djevojka to htjela,
A ja se i danas pitam,
Zašto sam te zavoljela...?

Bio si nešto posebno u mom životu,
Ali ne ono što sam iskreno željela,
Pa stalno sebe mučim pitanjem
Zašto sam te zavoljela...?

Voljela sam te iskreno,
I više nego što sam htjela,
Ali život ide dalje i ne kajem se zbog toga,
Jer znam, da sam te iskreno voljela...!

Možda je i sada u meni ostao djelić ljubavi,
Poklonjene tebi,
Ali se polako gasi, kao poslednja svijeća,
Kuju sam ugasiti davno htjela,
Patim, jako patim, zato što sam te zavoljela...!

Voljela sam, jer je to moje srce tražilo,
Čutalo, čekalo, nadalo, praštalo...
Sve je nestalo, jedno ostalo - meni veoma vrijedno
Posle toliko vremena, ja te i dalje volim,
I kada te vidim ne mogu da ti odolim...!

Marljana Koprivica III-1

Biseri, biserčići i po neki blistavi dijamant

NE MOGU DRUGAČIJE DA ČUTIM!

Biseri, biserčići, lapsusi i nevješto sklopljene rečenice, uvijek su izazivale smijeh kod đaka, činili da se atmosfera na času opusti i pretvori u intimni prostor drugovanja đaka i profesora. U ovom broju Lidera, dijelimo sa vama "Bisere" iz "bogate radinosti" III-1.

- ☞ Voda je mokra. (*Milica V*)
- ☞ Imamo skretanje desno i pravo. (*Danijela*)
- ☞ Kako me boli glas! (*Jovana*)
- ☞ Bože, kako sam ja sebi ljepša na svoje ogledalo!?
- ☞ Gljive? One svašta napadaju, one su poput svinjskog gripa. (*Milena*)
- ☞ Mislim da je to bio pileći grip. (*Jelena*)
- ☞ Ugljeni hidrati u mesu su- Mesopromet.
- ☞ Samo da vidim jesam li dobro vidjela. (*Maja*)
- ☞ U toj se pjesmi govori kako su crnci i Crnogorci bili crni. (*Milica V*)
- ☞ Ti si nisi normalan. (*Milica C.*)

- ☞ Spusti to gore. (*Selma*)
- ☞ Začepi oči! (*Vladana*)
- ☞ Prof: Šta imaš u vakcini?
Selma: špric!

Od bijuterije do ćilibara

- ☞ Dobićete jedinicu za sto godina! (prof. Kastratović)
- ☞ Otvori olovku! (prof. Svetlana)
- ☞ Ne smiju biti prepune ni dovoljno pune!
- ☞ Ko ovdje zna da piše? (prof. Nata)
- ☞ Iz kroz prozor. (prof. Ivana)
- ☞ Nastavljamo tamo gdje smo završili. (prof. Merima)

..... i po neki blistavi brilijant

- ☞ Čini mi se da gubim dosadu. (*Ana*)
- ☞ Ne mogu drugačije da čutim. (*Ifeta*)

zapisala i priredila: *Milena Popović, III-1*

RANA

Vjestački nokat sam zarila u tvoje srce. Njega mogu skinuti i oprati od krvi. Ja tako živim, povrijedim pa nestanem... Ali, svratim ponekad, i polusvjesno dodam so na ranu. I možda mi ne vjeruješ, ali bar prva tri koraka napravim u želji da te izbavim iz kandži moje neumjerenosti, ali kada shvatim da bih te tada pustila od sebe, i da bih ostala sama, ja te još više povrijedim, jer ti si imao neku snagu da se boriš što te više lome. A ako bih te privila na svoje rane, sa prvim uminulim bolom ja bih te hladnokrvno odbacila... Previše bih znala o tebi...

Morao si ostati iznad mene, ja sam željela to, moja sujeta te stavljala na probe, nisi smio postati slabiji od mene, jer, ti si, u stvari, bio moja ikona, ja sam u tebe vjerovala. Bio si mi uzor.

I otkud ti pravo da me kriviš? Upozorila sam te da ja sivom bojom ne plovim...

Kada si počeo da piješ otrove sa mojih usana, morao si pametno hodati po minskom polju moje duše..

....I ne krivim ni ja tebe...

Ja znam da dok ti je čitala bajke baka te je učila da čiste duše uvijek pobjeđuju i da je dobro uvijek iznad zla.....

Nije ti pročitala „Djevojčicu sa šibicama“, zar ne?

Biser u blatu

Perje u duši.
Staklo u pogledu.
Poruka na stolu.
Ne, stranče, odlazi.
Ostajem vjerna svom bolu.

Olovo u krvi.
Trn u oku.
Papir u plamenu.
Idi, ostajem mu vjerna kao mač svom kamenu.

U moru pjena.
Na balu maski umorna sjena.
Stranče, odlazi, ponizno se kunem, ostajem zauvijek samo njegovažena.

.....
Ako ti se učini
da za tebe više ne postoji pravi,
ti ga napravi od gline svojih želja.
Samo tako mu se i možeš u potpunosti predati,
Pokloniti mu sebe,
Kad uvidiš da je tvojih ruku djelo,
Da je dio tebe,
I da sve što je boljelo prestaje sa njim...

Piše: *Emilija Ema Grgurović II-3*

Školske pričalice

Internacionalno takmičenje u debati "BiH Open"

Centar za kulturu dijaloga u sklopu projekta "Provide a Good Reason For Ex Yu Countries in EU" koji podržavaju Evropska Komisija, Ured u Briselu i Open Society Fund New York organizovali su Internacionalno takmičenje u debati "BiH Open". Predstavnicima Debatnog kluba naše škole prisustvovali su ovom prestižnom takmičenju, koje je održano na Jahorini, u periodu od 05. 03. do 09. 03 2010. godine. Regionalni koordinator i selektor ekipa (dva tima) za Crnu Goru je Krsto Vuković, prof. sociologije i voditelj Debatnog kluba naše škole. Takmičarsku ekipu koja je predstavljala Crnu Goru vodila je Maja Zenović, prof. iz Budve.

Predstavnicima Debatnog kluba naše škole na ovom takmičenju su bili učenici:

1. Emilija Grgurović II-3
2. Miloš Bjelobrković II-5
3. Elvina Suljević IV-2

Naš tim je vodila Vlatka Gažević, pedagog.

SVI MI KOJI NE DAMO DA NAS UBIJE PREJAKA RIJEČ

Od nedavno u našoj školi postoji debatni klub na čelu sa profesorom Krstom Vukovićem. Doblili smo poziv da se kao debatni tim pojavimo na međunarodnom takmičenju u Bosni i Hercegovini. Kako smo relativno kasno saznali za to takmičenje, otišli smo kao tajmeri i sa željom i ambicijom da se pripremimo za državno takmičenje koje se 9. aprila održalo u našoj školi. Predvodila nas je pedagogica Vlatka Gažević. Krenuli smo 4.3.2010. ujutru iz Budve sa ekipom budvanske gimnazije i njihovim trenerom. Stigli smo u ranim poslijepodnevima. Bili smo smješteni u hotelu Kristal na Jahorini. Sve je bilo savršeno organizovano, od apartamana i soba u kojima smo (iskreno najmanje) boravili jer nismo željeli

provesti mirujući ni jedan sekund tog takmičenja, pa do hrane i ugostitelja. Takmičenje je bilo održano na engleskom jeziku. Takmičile su se ekipe ex-YU država. Odmah smo se sprijateljili. Već prve večeri pala su prijateljstva, a ne puno kasnije i neke ljubavi :)). Debate su bile održavane svakodnevno brzim tempom, ali uspjeli smo da spojimo lijepo i korisno. Ekipe iz Hrvatske osvojile su prvo i drugo mjesto, dok su Budvani bili trećeplasirani. Za tih nepunih 5 dana bilo je i provoda, i odgovornosti, i suza i smijeha, kao da se poznajemo od malena. Krenuli smo 9.3.2010 rano ujutru.

Spremili smo se za naredno takmičenje na kom ćemo Elvina Suljević, Aleksandar Leković i ja dati sve od sebe.

Piše: *Emilija Ema Grgurević, II-3*

Od 03.04. do 06.04. naša škola bila je domaćin Nacionalnog takmičenja u debati. Učesnici iz gotovo svih gradova u Crnoj Gori, od kojih su mnogi već pravi profesionalci, pokazali su zavidan nivo verbalizacije mišljenja.

Atmosfera je bila napregnuta zdravim rivalstvom i argumentovanim odbranama stavova, a polemike su se, često, nastavljale i nakon oficijelnog dijela takmičenja.

Četvorodnevne aktivnosti podrazumijevale su takmičenja u dva formata - KPP i WORLD SCHOLL format.

Prvo mjesto u KPP formatu osvojila je ekipa iz Bera-

na, dok su se na drugom i trećem mjestu našli Budvani. Boje naše škole branio je i na četvrtom mjestu se našao tim u sastavu: Elvina Suljević, Aleksandar Leković, Emilija Grgurević. Zapaženim nastupom, uvrstili našu školu među škole "koje imaju šta da kažu i pokažu".

Budvani su prednjačili i u WORLD SCHOLL formatu, u okviru kojeg su se izborili za prvo mjesto. Na drugom mjestu našla se ekipa iz Bijelog Polja.

Organizacija je bila na zavidnom nivou, a druženje se nastavljalo u hotelu Castello, gdje su gosti-takmičari bili smješteni. Svi su iz Bara ponijeli lijepe utiske.

RECITATORI I GLUMCI - PONOS NAŠE ŠKOLE

Rječili stihovi

Školske 2008/2009. godine, 15.marta održano je 35. po redu opštinsko takmičenje recitatora. Na ovom, dosad najmasovnijem takmičenju u kazivanju stihova, sva tri mjesta u kategoriji srednjoškolaca pripala su učenicama naše škole.

Naime, učenica četvrtog razreda, Ana Balić, recitovanjem stihova mađarskog pjesnika Endre Adija, osvojila je treće mjesto. Drugo mjesto osvojila je Ivana Petranović, učenica prvog razreda kazujući stihove pjesme „Opet bih htjela“, Vere Primožić, dok je prvo mjesto pripalo Emiliji Grgurović, također učenici prvog razreda, čija je ubjedljiva interpretacija pjesme „Takva sam, kakva sam“, Žaka Prevera, bacila u sjenku ostale učesnike ove manifestacije.

Recitatore je za takmičenje pripremala Marija Šušter, profesorica jezika i književnosti, koja je u radu sa darovitim recitatoricama našla zadovoljstvo a ne krije ni radost zbog zajedničkog uspjeha:

“Učenici Srednje poljoprivredne škole su poslije mnogo godina učestvovali na opštinskom takmičenju recitatora, te učestvovanje naših učenica ove godine smatramo i svojevrsnim povratkom naše škole među manifestacije ovog tipa. Trostruka pobjeda kojom su nas obradovale Emilija, Ivana i Ana svakako dokazuje da je taj povratak bio u velikom stilu.” kazala je Marija Šušter, koja je ove godine, osim recitatorske i dio uspješne pozorišne priče Poljoprivredne škole. Naime, od početka školske godine, na nivou pojedinačnih odjeljenja ali i cijele škole, jednom mjesečno, organizuje se odlazak u pozorište.

DRAMSKI STUDIO

Mjesto gdje se njeguju talenat, prijateljstvo i radovanje, mjesto gdje raste uspjeh.

Profesorice maternjeg jezika Vanja Lazarevski i Marija Šušter formirale su oktobra 2009. godine dramski studio. Profesorice su na sjednici Aktiva konstatovala početak rada ovog studija i priložile plan aktivnosti.

Uz pomoć profesora Miluna Lutovca sa Univerziteta Donja Gorica, odabran je tekst “Jelovnik za kanibale” dramskog pisca Veljka Radovića, na osnovu kojeg je počeo rad na pripremi predstave. Adaptaciju teksta uradila je profesorica Vanja Lazarevski.

Dramski studio, sa navedenom predstavom, ima za cilj da predstavi našu školu na Festivalu dramskih amatera Crne Gore, koja se održava u Bijelom Polju, kao i na Festivalu amaterskih pozorišta-kazališta u Tuzli.

U sklopu aktivnosti planiranih u okviru dramske sekcije, organizovani su i odlasci na pozorišne predstave. Od oktobra 2009.godine do marta 2010.godine članovi dramske sekcije, a i profesori imali su priliku da vide četiri predstave.

Predstava “*Instant seksualno vaspitanje*” obradovana je sadržajem i druženjem učenike IV-4 i njihove predmetne nastavnike, koji su 27.oktobra 2009.godine posjetili KIC “Budo Tomović” u Podgorici. Predstava je rađena po tekstu poznatog srpskog dramskog pisca Đorđa Milosavljevića, a režiju potpisuje Nikola Vukčević. Adaptaciju teksta uradila je Milica Piletić, smještajući radnju Milosavljevićeve drame u današnju Podgoricu. Ovo je priča o odrastanju dvoje mladih ljudi, čiji prvi seksualni odnos predstavlja krunu njihovog dotadašnjeg života, priča o njihovoj izgubljenosti i potrebi da na brzinu uđu u svijet odraslih. U predstavi igraju poznati crnogorski glumci i glumice: Branimir Popović,

TELEFON - MOJ NAJBOLJI PRIJATELJ

Potreba ili zabava?

U eri beskrajnih profita mobilnih operatera, pri pejd i post pejd telefonskih paketa koji omogućavaju besplatne razgovore ljudi najstarije i najmlađe generacije, tjesne veze užih članova porodice i kumova do devetog koljena, na lokalnom nivou, radujemo se neoborivom rekordu - nacija sa najvećim brojem korisnika mobilne telefonije i globalno podržavamo ukidanje nošenja telefona u školu! Ovaj put, ne po ugledu na Evropu već po ugledu na Japan!

漢字

Bez mobilnih telefona u japanskim školama?

U Japanu, zemlji koja je sinonim za savremena tehnološka preguća, audio i video tehniku i jedan od glavnih bastiona mobilne telefonije, po odluci tamošnjeg Ministarstva prosvjete, telefoni bi trebalo da nestanu iz škola. Cilj ove mjere je da se oteža šikaniranje i prostitucija maloletnika uz pomoć interneta.

"Nema nikakvog razloga zbog koga bi djeci u školi bio potreban mobilni telefon", objasnio je ministar obrazovanja Rju Šinoja, a prenijele svjetske agencije.

Čelni ljudi naše, Srednje poljoprivredne škole u Baru, sličnog su mišljenja.

"Pravilnikom o ponašanju učenika, u školi je zabranjena upotreba mobilnih telefona. Zabrana se naročito odnosi na njihovu zloupotrebu: uzajamno pozivanje, puštanje muzike i raznih zvukova, slanje SMS-a, snimanje na časovima, svlačionicama, toaletima i dr. U toku nastave učenici su dužni da isključe telefone, jer zbog njihovog korišćenja na času može biti izrečena najteža vaspitno disciplinska mjera." rekao je Vučko Asović, pomoćnik direktora.

Mobilni telefon kao elektronska puštica

Mobilne telefone učenici koriste u različite svrhe - kako bi komunicirali sa porodicom i jedni sa drugima, ali i kao "elektronske puštica", te kako bi kazali slovom ono što ne mogu glasno - jer, ovaj, traje čas a profesor je nestrpljiv da korišćenje ovih naprava evidentira i sankcioniše!

Djevojke u prosjeku dnevno koriste mobilni telefon 124, a mladići 92

minuta. Svaki treći učenik osnovne škole posjeduje mobilni telefon, dok među starijim učenicima taj procenat iznosi 96.

Ministarstvo prosvjete u Japanu tvrdi da je 57 odsto učenika osnovne škole i 51 procenat učenika srednje škole upotrebu "ketajija", kako u ovoj zemlji zovu mobilni telefon, ograničilo često samo na obično telefoniranje. Potpuna zabrana donošenja mobilnih telefona u školu nailazi, međutim, na skepsu.

"Ljuti me što više ne mogu da se na internetu sastajem sa svojim prijateljima",

žali se jedna sedamnaestogodišnja učenica iz Tokija, dok njena drugarica, međutim, smatra da zabrana ima smisla.

"Poznanstva preko interneta su opasna", kaže ona.

Protiv zabrane mobilnih telefona u školama je niko drugi do guverner Tokija, konzervativni desničar Šintaro Išihara. On smatra da bi odluku o tome trebalo prepustiti roditeljima.

Jedno je sigurno, kada bi se učenici pitali - nastavno gradivo najbolje i najefektnije odgovorali bi SMS-om!

"Ne bismo voljeli da se u školama zabrane mobilni telefoni! Sa njima je dobro zezanje, a i lakše se uči! Treba samo paziti da nas profesori ne vide, inače slijedi zaplijena" - ujedinjeni su u razmišljanju učenici naše škole.

Pišu: **Vučko Asović, pom.dir.**

Vanja Lazarevski, prof.

Dejan Lalić: Priča iz školske kuhinje

ZAKUVAVANJE

Dejo, kafa bez šećera i čaj od brusnice! Ja bih jedan sendvič, samo dobro prepečen. Ima li još štrudle sa makom? Vodu, al da nije hladna! Dvije palačinke sa kremom u kancelariju pomoćnika direktora...čuže se svakodnevno u školskoj kuhinji. Interno je zovemo "Čiča Gorijeva gostionica". Tu učenici mogu na miru popiti kafu, a da im ne poraste rep, okrenuti šoljicu, doručkovati, ili provesti vrijeme, koje ukradu, bježeći sa časova...Ne bježe samo oni, kaže Dejan Lalić, dobra vila školske kantine! Svaki dan se ređaju porudžbe, profesorske i učeničke. Ponekad ga počaste osmijehom, ponekad dobrim bakšišom. U razgovoru za "Lider", Dejan nam otkriva ko od profesora pije najviše kafe, a ko bježi sa časova!

Šta se u kuhinji obično kuva i zakuvava?

Kuvaju se kafe i čajevi a zakuvavaju se razne tužne priče.

Šta profesori iju i piju?

Kafe, čajeve i još po nešto.

Ko te od profesora najviše gnjavi?

Profesorica biologije Merima, ali pozitivno.

Ko je najljubazniji?

Profesorica matematike - Žana.

Ko ostavlja bakšiš a ko škrtari?

Bakšiš ostavlja Darko Drašković, a za sad ne škrtari niko.

Ko pije najviše kafe?

Paaaa, Merima Đukić, zamjenik Vučko i Vlatka, pedagogica.

Bježe li profesori sa časova?

Naravno.

Koliko već dugo radiš ovaj posao i da li te ispunjava?

Radim već godinu ipo i ispunjava me.

Kakva je materijalna satisfakcija?

Kao i bilo gdje, loša.

U koju srednju školu si išao i kakav si đak bio?

U Poljoprivrednu školu u Pančevu. Prosjek 5,00.

Kako bi nam čestitao Dan škole?!

Nek je srećno, samo da ne bude zemljotresa, da koga ne protrese.

Pišu: Tatjana Sjekloča 1-7
Aleksandra Bukumirić 1-7

Nebojša Đukanović

MISLITI SVOJOM GLAVOM

Pojavljujete se u medijima, radite žive svirke, pa me zanima da li ste zadovoljni trenutnim angažmanom i trenutnom pozicijom u Crnoj Gori?

Prije mjesec dana smo imali promociju našeg novog spota, ovih dana čeka nas i drugi, koji smo snimili prošle godine. Muzički posao se u Crnoj Gori svodi na tezgaraški rad. Nijedna grupa iz Crne Gore osim Gule, Katapulta, Perpera i možda grupe Crveno i crno do sada nije uspjela da održi solistički koncert van granica Crne Gore, već se sve više rade obrade pjesma nekih starijih grupa uz neki dodatan, autorski rad.

Mislite li da je za to kriva folk muzika koja uzima sve više maha?

Folk muzika nije stvar novih datuma, ona je unazad već nekoliko godina postala primarna po auditorijumu, odnosno broju slušalaca. Ja to posmatram ovako: Rock je muzika srednjeg staleža, odnosno obrazovanih ljudi, dok je po meni folk muzika prizemna i puna jeftinih tekstova. Više se ne prepoznaju žanrovi. Sad čak imate i neke folk-rock i disco-folk forme, tako da je postalo problematično odrediti ko se kakvim poslom bavi. Mi smo nekako označeni i izgledom i stavom. Ali rijetko ko osim Riblje Čorbe, Bijelog Dugmeta i još nekih rock grupa ima uspjeh kakav zaslužuje.

Naš školski časopis zove se „Lider“, pa me zanima, i u životnom i u muzičkom smislu, šta je to, po vama, znači biti lider?

Riječ „lider“ je popularna u posljednje vrijeme. Ja ne posmatram život sa aspekta vođe tj lidera. To mi nekako više liči na političku organizaciju ili neku firmu.

Da li vi millite, ili ste lišeni tih predrasuda, da provod uz Rock*n*roll uvijek donosi alkohol i neke druge nedozvoljene supstance koje uz drugu muziku ne idu?

Ako odete na svirku nekog folk muzičara, tamo ćete sigurno naći velike količine alkohola i nedozvoljenih supstanci, a ako odete na rock svirku najčešće imate ljude koji su „slabijeg džepa“, popije se tu po koje pivo, po koja ljuta rakija, ali sve se to završava na tome. Nekada je rock muzičare pratio glas da koriste sve i svašta, a, evo, sada imamo na domaćem terenu mnoge folk

Frontmen barske grupe Grim, Nebojša Đukanović, za naš časopis otkriva da nije lako svirati rock u današnje vrijeme, da su za dobar ukus bitni i čulo sluha i ojetta ali i intelekt. Pridaje veliku važnost obrazovanju i smatra da svako vrijeme ima svoje probleme i svoje prednosti. Otkrio nam je da se muzikom inficirao već sa dvanaest godina i da uprkos gubljenju bitaka, u sudaru sa novim trendovima i neukusima u muzici, RNRL još enažno ratuje, dobrim, autentičnim zvukom, entuzijazmom autora i ljubavlju slušalaca.

Intervju: grupa Grim

zvijezde koje su utonule u te poroke, a da takvih rockera više i nema.

Šta se još promijenilo u odnosu na prije dvedesetak godina?

Imali smo sreću da smo odrastali u relativno harmoničnom vremenu, bez obzira na to što je, i ono, kao i svako drugo vrijeme, nosilo neke svoje probleme. Imali smo zdraviji stav i prema muzici i prema ljubavi, i prema društvu, dok se, danas, druženje više svelo na goli interes i profit. Moj se život prošire i kroz jedno i kroz drugo vrijeme. Još nosim neke navike iz svog mladalačkog života koji me tjera i podstiče da radim i dalje. Ono što sam naučio tada i sada nosim u sebi.

Kada možemo očekivati vaš sljedeći studijski album?

Što se tiče albuma, to ne mogu reći. Materijala ima dovoljno, svi demo snimci su odrađeni, ali sve zavisi od toga kada ćemo sklopiti određena finansijska sredstva za njegovo snimanje.

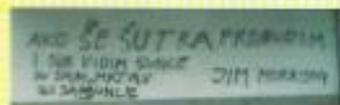
Da li u Baru postoje neki lokali na kojima učestalo nastupate?

Postoji nekoliko lokala u Baru sa živom svirkom. Mi najčešće nastupamo u Hollywood-u, nekada smo nastupali u Carpe diem-u, ali već duže vremena nas nisu pozivali u taj klub. Imamo nastupe i u Nikšiću i Podgorici, tako da je konačno „krenulo“.

Poruka našim čitaocima, vezana za današnje izbore - muzike i života?

Da bi čovjek mogao da se formira mora proći kvalitetan obrazovni sistem. Da bi nešto neko znao, mora to prvo da pročita. Kada to pročita formira svijest o tome šta je pročitao i tada diferencira dobru i lošu stranu. Ukoliko čovjek ne radi na sebi, biće lišen bogatstva koje se nalazi u literaturi. Čitajući i slušajući, počeo da prepoznaje koja je knjiga kvalitetna a koja ne, ili koji je film dobar a koji ne nosi nijednu bitnu pouku. Zato se obrazujte, čitajte, da bi mogli misliti svojom glavom i donositi sopstvene odluke.

Piše: Emilija Ema Grgurević II-3

Grafit na zgradi u Makedonskom naselju u Baru

IF YOU WAKE UP ONE MORNING AND NOT SEE THE SUN, OR YOU'RE DEAD, OR ARE THE SUN
JIM MORRISON

Tabu tema

MODERNI SVIJET - ZA DVA ADAMA

CRNA GORA - ZA JUNAKE

Kako bi ste reagovali, kada biste šetajući pored mora zatekli dvije djevojke ili dva mladića kako se

ljube? Analizirajući na jednom od časova mater-njeg jezika, domaći zadatak na temu "Porodica-izvor dobrote" odšetismo do priče o "savremenim" tokovima i izopačenostima modernog društva i dođosmo, neplanirano i do ove teme. Reakcije su bile podijeljene: neki su odgovorili da bi prošli mirno, svojim putem, ne obraćajući pažnju, neki su se dovijali kojim hladnim oruđem bi bilo pogodno zveknuti po tintari mladiće u zagrljaju, dok nam je slika djevojaka budila nešto drugačije asocijacije. Bilo kako bilo, rijetki su slijedili načela demokratičnosti, koje propagira EU.

Molim lijepo, zamislite ako smijete i možete gej paradu na Topolici?! Bilo bi zveka! A šta bi na to rekao vaš đed?

Mislim da se neke vrijednosti nikada neće promijeniti, bar ne u skorije vrijeme i čini se da smo u tome vrlo bliski u mišljenju sa našim precima. Neke priče se ne

načinju, neke stvari se, jednostavno ne odobravaju.

Balkan? Veoma osjetljivo područje za većinu, i danas tabu tema-kao što je gej populacija. Jednakim epitetima, istina, mi čaščavamo i djevojke koje se nisu udale na vakat, nezahvalnice koje su se razvele, a da ne pominjemo one koje su se drznule da rode dijete.

Čuveni po snazi, muževnosti, junaštvu i čojstvu - nikada nisam čuo starije ljude da pominju sintagmu "gej populacija". Ispod časti je i pomen takve "devijacije". A svjetska istorija puna skrivenih aluzija i direktnih primjera! Vatikan se i danas

nosi sa ovim problemom! Nisu pretjerano govorili, ali je, nekako, ostalo uvreženo i kod nas, mlađih, da je u pitanju bolest, nedozvoljena i sramna rabota.

Psiholozi i sociolozi govore o poremećaju u ponašanju, seksualnoj orijentaciji... A ja sve mislim, šta bi rekao moj đed?

Ako već moraju da budu različiti, neka tu različitost ne promovišu.

Vaspitavani u duhu naših predaka, ni mi nemo mnogo drugačiji stav i sliku. Ne mislim da su ti ljudi loši, još manje da nemaju svoja prava, mada, iskreno, ne bih volio da vidim gej paradu u Podgorici ili Baru. Nije mi neobično što su prošle godine ovu povorku zabranili u Beogradu.

Daleko smo mi od bijelog svijeta i njegove tolerancije. Bijeli svijet nema kad da misli o pojedincu, zato i toleriše gluposti, a mi smo još, ovdje na Balkanu, upućeni i koncentrisani jedni na druge. Ok, to povlači i društveni fenomen "imanja vremena za tuđe šerpe", ali takvi smo kakvi smo. Moj đed se, ipak, rodio da se ponosi potomstvom!

Ne znam da li je u pitanju bolest ili jednostavno nečije opredjeljenje, ali ako već moraju, neka ne promovišu svoju različitost. Zar ja i moji drugovi reklamiramo sve djevojke sa kojima izađemo u toku ljeta? Ili ste nekad vidjeli paradu čelavih ljudi? Paradu cura koje nose korpise veličine 1 i 2. Inače me ta grupna okupljanja i pokušaji da se skrene pozornost okruženju i svijetu, po malo nerviraju? Gdje su čvrsti karakteri, koji bi stali iza onog što jesu?

Ne bih volio da jednog dana objašnjavam sinu da je ponosna šetnja kroz nekakvu povorku devijacije - normalna. A đed? Ne smijem ni pomisliti! Možda nisam odmakao mnogo od mišljenja svojih predaka i možda se neke stvari zaista nikada neće promijeniti. Neka Evropa širi ruke različitostima. U našoj zemlji demokatija je, ionako, uvijek bila problematična stvar. Svijet - za dva Adama, a Crnu Goru je Bog stvorio za junake!

Piše: Slavko Gvozdenović III-6

FAQ-Najčešće postavljena pitanja

Informatika

	<p>"Šta je relativna referenca u Excelu?"</p> <p>Nazivanje ćelija jedino po njihovim oznakama (labels) za kolone i redove (kao što je "A1") naziva se relativno referenciranje. Kada formula sadrži relativno referenciranje, i kopira se iz jedne ćelije u drugu, Excel ne kreira neku tačnu kopiju te formule. On će da izmjeni adrese ćelija relativno (u odnosu) na red (row) i kolonu (column) u koje se premeštaju. Na primjer, ako se jednostavna formula za sabiranje u ćelji C1 "$=(A1+B1)$", kopira u ćelju C2, formula će da se izmjeni u "$=(A2+B2)$" da bi izrazila novi red (row).</p>
	<p>"Šta je to internet protokol?"</p> <p>Internet protokol je jedinstveni identifikacioni broj, nazvan IP adresa i koriste ga računarski programi tipa Internet browser za međusobnu komuniciraju računara putem interneta, IP adresa se sastoji od četiri broja od kojih svaki može biti u opsegu od 0 do 255, napr.: 216.27.61.137. Međutim, pošto računari komuniciraju u binarnom sistemu ta adresa na binarnom jeziku izgleda: 11011000.00011011.00111101.10001001. Za IP adresu se koristi 32 bita odnosno IP adresa je poznata kao 32-bitni broj koji može da uzima vrijednost od 0 do 4.294.967.295.</p> <p>Sve do sada rečeno važi za verziju IP protokola pod nazivom IPv4. Od nedavno je uvedena nova verzija IPv6 koja umjesto sadašnjih 32 bita daje čak 128 bitova odnosno 2^{38} raspoloživih adresa. Windows Vista i Windows 7 podržavaju IPv6 protokol.</p>
	<p>"Kako mogu saznati svoju IP adresu?"</p> <p>Potrebno je da je Vaš računar povezan u lokalnu mrežu ili na Internet. Kliknite na Start meni i potom na stavku Run. U otvorenom dijalogu otkucajte cmd i kliknite na dugme OK. Na ovaj način ste otvorili komandni prozor. U njemu otkucajte IPCONFIG i pritisnite Enter na tastaturi. Na ekranu će biti prikazana konfiguracija mrežnog adaptera (ili više njih ako postoje u računaru), između ostalog i linija IP Address.</p>
	<p>"Kako saznati numeričku IP adresu nekog Web sajta?"</p> <p>Poslušćemo se takozvanim "pingovanjem" adrese. Kao i u predhodnom primjeru, kliknite na dugme Start, potom na opciju Run, otkucajte cmd i kliknite na dugme OK kako bi dobili komandni prozor. Napr. ako želimo da utvrdimo IP adresu web sajta http://www.google.com, u komadnom prozoru ukucajte sljedeće: ping www.google.com i pritisnite Enter. Sistemaska naredba ping "proziva" zadatu adresu i ispisuje statistike brzine pristupa, ali i stvarnu IP adresu domena u našem primjeru biće 209.85.129.99.</p> <p>Otvorite internet pretraživač i u adresnoj liniji otkucajte http://209.85.129.99 i naravno otvoriće se početna strana Google internet pretraživača.</p>
	<p>"Kako u Photoshopu napraviti stari papir?"</p> <p>Otvorimo novi dokument Ctrl+N 150x200 pix sa bijelim Backgroundom. Ctrl+Shift+N novi layer i na njemu napravimo pravougaonu selekciju, pa je obojimo u crna. Ctrl+D deselect. Filter - Brushed Strokes - Sprayed Strokes, sa podešavanjima Stroke Length=10, Spray Radius=15, Stroke Direction=Horizontal. U alatima izaberimo Magic Wand i kliknimo bilo gdje unutar crnog kvadrata. Ctrl+Shift+I invertujemo selekciju i pritisnemo Delete. Ctrl+D deselect. Sada ponovimo prethodne korake, ali umjesto Stroke Direction Horizontal izaberemo Right Diagonal probamo razne sliders. Ctrl+KLIK na layer i odaberemo boju R:240, G:225, B:205 i obojimo crni "oštečeni" kvadrat. Ctrl+Shift+N novi layer. U Brushes prozoru odaberemo soft Brush i spustimo opacity na 20% bojom starog papira prevučemo preko ivica. Sada Ctrl+KLIK na layer na kojem je kvadrat da izaberemo njegovu selekciju, zatim Ctrl+Shift+I da je invertujemo i stisnemo Delete. Linkujemo layere i idemo na njihovo spajanje Merge Linked. Na kraju FILTER - EFFECTS - Outer Glow i FILTER - EFFECTS - Drop Shadow.</p>

Značenja nekih izraza ICT

CMYK	CMYK (Cyan, Magenta, Yellow, Key – Cijan, magenta, žuta, ključ) je model za prikaz boje koji opisuje svaku boju u zavisnosti od količine sekundarnih boja cijan, magente, žute i crne. Ovaj model ima upotrebu kod štampanja. Osim ovog modela boja postoje i RGB (Red, Green, Blue) i HSB (Hue, Saturation, Brightness) modeli.
GUI	GUI (Graphical User Interface) je grafički baziran interfejs koji omogućava korisniku da programima i podacima pristupa preko ikona, dugmadi i prozora, što je mnogo jednostavnije od unosa komandi u komandnom promptu.
Home page	Home page je glavna ili prva strana nekog Web sajta. Obično ova strana služi kao indeks ili tablica sadržaja ostalih strana istog sajta.
Pixel	Skracenica od Picture Element (element slike) je jedna tačka grafičke slike. Grafički monitori prikazuju slike tako što ekran dijele na hiljade ili milione piksela sortirane u kolone i redove. Na kolor monitorima se piksel sastoji iz tri tačke – crvene, zelene i plave (red, green, blue). Kvalitet prikaza piksela u najvećoj mjeri zavisi od rezolucije ekrana. True Color sistemi koriste 24 bita za označavanje jednog piksela, što omogućava prikazivanje više od 16 miliona različitih nijansi boja, dok High Color sistemi za prikazivanje boje koriste 32 bita.

Piše: Mijatović Zvonko, dipl.ing.el.

Virtuelne ljubavne priče u net terminologiji

VEĆ DUGO L@JKUJEM JEDNU MALU

Već dugo l@jkujem jednu malu..ima dugačke statuse, kratku pamet, čaroban profil i zgodnu sliku. Primijetio sam da ni ona nije ravnodušna.Vrlo često mi kaže kako voli moj dugački... spisak prijatelja, ili kako mi je dobar najnoviji link...

I izašli smo nekoliko puta. Na Chat... Znače, to vam je ono mjesto, desno od profil slike, preko puta aplikacija... Moram priznati da sam bio oduševljen... Istina, pričamo različitim jezicima, ali ljubav ne poznaje barijere... Počeo sam da učim..U početku su mi teško išli nepravilni glagoli BTW, WTF, OMG... ali zato brižim sa LOL, BWE i XEXE...Vremenom je i ona mene počela da l@jkuje... Jednom smo čak izašli i na MSN... Tamo je mimo i tiho i mogli smo pričati bez bojazni da nam neko gleda profile!

Lijepo nam je... Izlazimo svako večer, družimo se, razmjenjujemo slike i linkove...

Iskren da budem, razmišljam o svadbi...

Zakupiću cio Chat, svi ćete biti pozvani! Sviraće nam najbolji muzičari sa YouTube-a, a na meniju će biti samo specijaliteti i pikanterije: najsvježiji proizvodi sa Farmvilla i Fishvilla!!! Notifikaciju svog istorijskog "DA" ostaviću na statusu, neka svi vide da sam našao sreću u životu! I ona je obećala isto!

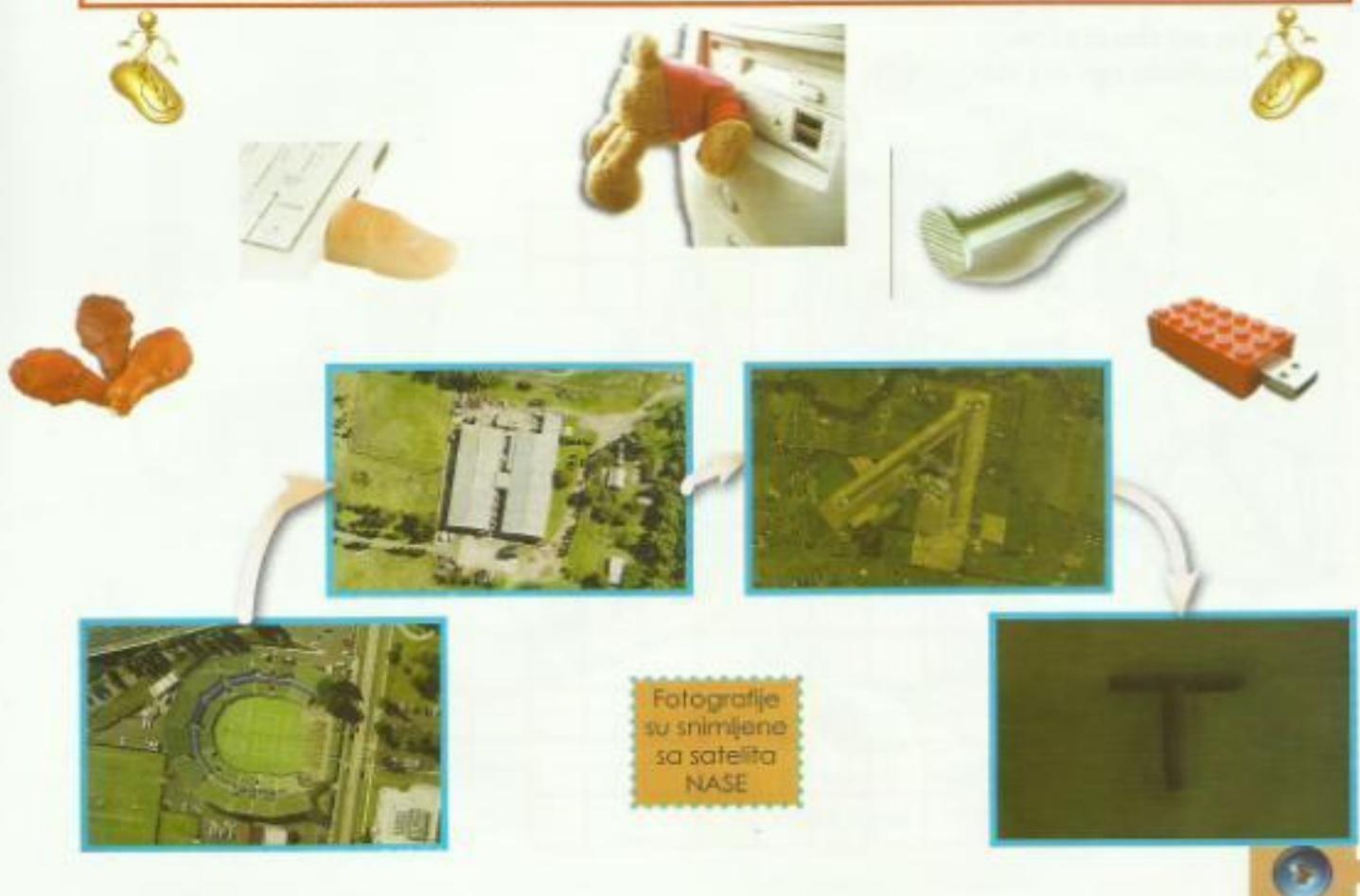
Kupićemo divan stan u Yovillu, a ja ću dobiti dobar posao u Mafia Wars-u, pa ćemo imati od čega da živimo!

Naši prijatelji dolaziće nam u goste redovno, a za njih ćemo otvoriti posebnu grupu, da imaju gdje da se smjeste. Mržećemo sve koji nas hejtuju, a l@jkovati sve koji nas vole.Zajedno!

Obećavam da ću joj biti vjeran, da neću l@jkovati sličice drugih cura i da neću sa drugima izlaziti na Chat...

Djecu ćemo praviti u Photoshop-u i živjeti srećno sve dok traje Facebook...ili dok nam ne ukinu profile!

Piše : *Ostrašćeni Facebookovac*

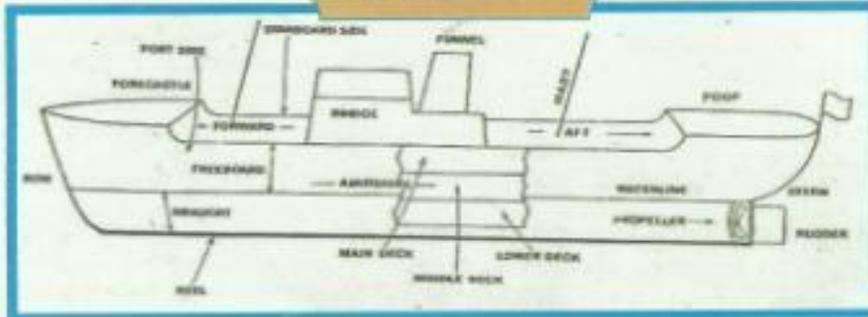

FUN PAGES

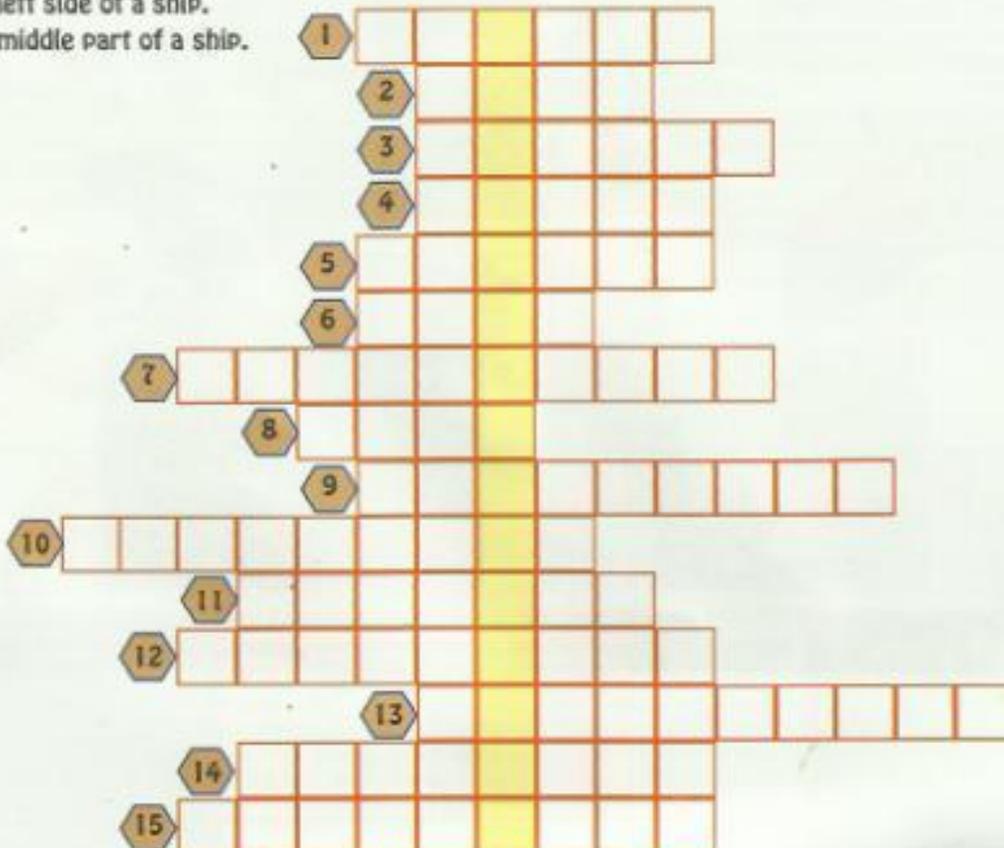
ENGLISH CORNER

Do the crossword reading the definitions and looking at the picture.

Parts of a ship

1. A tube used for letting smoke out from a ship.
2. A tall pole on which the sails or flags are hung.
3. A flat part on the bottom of a ship that can be turned in order to control the direction in which the ship moves.
4. The back part of a ship.
5. A raised part of a ship from which officers steer the ship.
6. The outside, top level of a ship that you can walk on.
7. The front part of a deck.
8. A bar along the bottom of a ship that keeps it steady.
9. The vertical distance from a waterline and the first uninterrupted deck.
10. A level up to which the ship is sunk.
11. The vertical distance between the bottom of a ship and a waterline.
12. A piece consisting of two or more blades that spin around and move a ship.
13. One of the levels of a ship (the middle one).
14. The left side of a ship.
15. The middle part of a ship.

ENGLISH CORNER

CARTOON

The two blondes were driving through a corn field.

The blonde who was driving spotted another blonde rowing in a boat in the middle of the corn field.

The blonde who was driving said to her friend: "Look at that dumb blonde rowing in that boat!"

The second blonde said: "Haha, if only I could swim, I would go over there and drown her!"

Haha!!

CRNA GORA JU SREDNJA POLJOPRIVREDNA ŠKOLA BAR

Sponzori lista:

85000 BAR, Bjeliši bb
Tel. +382 30-302-785 - direktor
+382 30-302-784 - sekretar
+382 30-311-701 - računovodstvo
www.mojaskola.me
www.sps-bar.edu.cg.yu
E-mail: lider-sp@cg.yu